

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут Навчально-науковий інститут економіки і управління

Кафедра економіки і права

«До захисту в ЕК»

Директор інституту

Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2024 р.

«До захисту допущено»

В. о. завідувача кафедри

Юлія ЛЕВЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 051 «Економіка»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми «Економіка підприємства»

на тему: Економічне обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти підприємства

Виконала здобувачка 2 курсу групи ЗЕП-2-6М

Нижник Ганна Сергіївна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Керівник Жужукіна Наталія Іванівна
(прізвище, ім'я, по батькові повністю)

(підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали)

(підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавав (-ла) і не одержував (-ла) недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувачка _____
(підпис)

Київ – 2024 р

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Інститут	Навчально-науковий інститут Економіки і управління
Кафедра	Економіки і права
Освітній ступінь	Магістр
Спеціальність	051 «Економіка» <small>(шифр і назва)</small>
Освітньо-професійна програма	«Економіка підприємства» <small>(назва)</small>

ЗАТВЕРДЖУЮ

В. о. завідувач кафедри економіки і права
Юлія ЛЕВЧЕНКО
«02» _____ вересня _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Нижник Ганна Сергіївна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи: Економічне обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти підприємства

керівник роботи: Жужукіна Наталія Іванівна, доцент, кандидат технічних наук

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом вищого навчального закладу від «30» _____ 2024 року № 670-КС

2. Строк подання здобувачем роботи 02.12.2024 року

3. Вихідні дані до роботи: законодавчі та нормативні акти України, монографії, посібники, підручники, наукові статті відповідно до обраної теми, фінансова та статистична звітність.

4. Зміст пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): Розділ 1. Теоритичні основи та обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти. 1.1. Сутність та зміст інвестиційної діяльності підприємства. 1.2. Сутність інноваційних проектів підприємства. 1.3. Обґрунтування ефективності інвестицій в інноваційні проекти підприємства. Розділ 2. Аналіз фінансово-економічних показників діяльності ПрАТ «Оболонь». 2.1. Загальна характеристика підприємства ПрАТ «Оболонь». 2.2. Аналіз фінансового стану діяльності ПрАТ «Оболонь». 2.3. Аналіз ресурсів підприємства. Розділ 3. Аналіз стану інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь». 3.1. Аналіз інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь». 3.2. Аналіз інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь». 3.3 Напрями підвищення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь». Розділ 4. Економічна ефективність інвестицій у запропонований інноваційний проект на підприємстві ПрАТ «Оболонь». 4.1. Формування інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь». 4.2. Обґрунтування запропонованого інноваційного проекту. 4.3. Економічна ефективність інвестицій у запропонований інноваційний проект.

5. Перелік графічного матеріалу 30 таблиць, 1 рисунок, 2 діаграм.

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв

7. Дата видачі завдання 02 вересня 2024 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1	Розроблення та затвердження плану роботи керівником	15.09.2024 р.	виконано
2	Написання розділу 1	17.10.2024 р.	виконано
3	Робота над розділом 2, 3	12.11.2023 р.	виконано
4	Підготовка розділу 4	20.11.2024 р.	виконано
5	Остаточне оформлення роботи. Формування висновків і пропозицій, проекту доповіді, презентації. Погодження з керівником кваліфікаційної роботи	до 02.12.2024 р.	виконано
6	Попередній захист кваліфікаційної роботи	27.11.2024 р.	виконано
7	Проходження перевірки на антиплагіат	до 10.12.2024 р.	виконано
8	Подання завершеної роботи на розгляд завідувачу кафедри	02.12.2024 р.	виконано
9	Отримання зовнішньої рецензії, оформлення необхідних документів для захисту	05.12.2024 р.	виконано
10	Захист кваліфікаційної роботи	12.12.2024 р.	виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Нижник Г.С.

_____ (прізвище та ініціали)

Керівник роботи

_____ (підпис)

Жужукіна Н.І.

_____ (прізвище та ініціали)

АННОТАЦІЯ

Кваліфікаційна робота Нижник Г.С. Економічне обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти підприємства. Перший розділ магістерської роботи присвячений теоретичним основам і методології обґрунтування ефективності інвестицій в інноваційні проекти. У ньому розглядаються ключові поняття, концепції та підходи, що формують основу для аналізу інноваційної діяльності. У другому розділі досліджується фінансово-економічна діяльність ПрАТ «Оболонь». Основну увагу зосереджено на аналізі ключових фінансових та економічних показників, що характеризують ефективність функціонування підприємства. Третій розділ присвячений аналізу інвестиційно-інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь» з метою оцінки її поточного стану та розробки пропозицій щодо покращення. Четвертий розділ присвячений оцінці економічної ефективності запропонованого інноваційного проєкту на підприємстві ПрАТ «Оболонь». У ньому розглянуто основні етапи формування, обґрунтування та реалізації проєкту з акцентом на його фінансово-економічні результати. Розділ завершується висновками, які підтверджують економічну доцільність запропонованого інноваційного проєкту та його потенціал для зміцнення позицій ПрАТ «Оболонь» на ринку.

Ключові слова: інвестиції, інновації, оцінка доцільності інвестицій, чиста теперішня вартість, внутрішня ставка дохідності, період окупності, інноваційна діяльність, інвестиційні ресурси, інвестиційне забезпечення, інвестиційні проекти, інноваційні проекти, оцінка ефективності, ризики.

ANNOTATION

Qualified work Nyzhnik G.S. Economical investment in innovative enterprise projects. The first chapter of the master's thesis is dedicated to the theoretical foundations and methodology for substantiating the efficiency of investments in

innovative projects. It explores key concepts, theories, and approaches that form the basis for analyzing innovative activities. The second chapter examines the financial and economic activities of PJSC "Obolon." The main focus is placed on analyzing the key financial and economic indicators that characterize the efficiency of the company's operations. The third chapter is devoted to analyzing the investment and innovation activities of PJSC "Obolon" to assess its current state and develop recommendations for improvement. The fourth chapter focuses on assessing the economic efficiency of the proposed innovative project at PJSC "Obolon." It covers the main stages of project development, justification, and implementation, with an emphasis on its financial and economic results. The chapter concludes with findings that confirm the economic feasibility of the proposed innovative project and its potential to strengthen PJSC "Obolon's" market position.

Keywords: investments, innovations, investment feasibility assessment, net present value, internal rate of return, payback period, innovative activities, investment resources, investment support, investment projects, innovative projects, efficiency assessment, risks.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ	11
1.1 Сутність та зміст інвестиційної діяльності підприємства.....	11
1.2 Сутність інноваційних проектів підприємства.....	17
1.3 Обґрунтування ефективності інвестицій в інноваційні проекти підприємства.....	21
Висновки до розділу 1.....	25
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ОБОЛОНЬ».....	26
2.1 Загальна характеристика підприємства ПрАТ «Оболонь».....	26
2.2 Аналіз фінансового стану діяльності ПрАТ «Оболонь».....	32
2.3 Аналіз ресурсів підприємства	38
Висновки до розділу 2.....	50
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ОБОЛОНЬ».....	51
3.1 Аналіз інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь».....	51
3.2 Аналіз інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь».....	55
3.3 Напрями підвищення інвестиційно-інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь».....	67
Висновки до розділу 3.....	74
РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ У ЗАПРОПОНОВАНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПрАТ «ОБОЛОНЬ».....	75
4.1 Формування інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь»...	75
4.2 Обґрунтування запропонованого інноваційного проекту.....	79
4.3 Економічна ефективність інвестицій у запропонований інноваційний проект	89

	7
Висновки до розділу 4.....	94
ВИСНОВКИ.....	95
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	98
ДОДАТКИ.....	102

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах динамічного ринкового середовища ефективність роботи та результати діяльності промислових підприємств значною мірою залежать від своєчасного планування інвестиційних процесів і прийняття управлінських рішень щодо їх реалізації. Важливу роль при цьому відіграє рівень достовірності аналітичних даних, що використовуються в управлінні.

Однак більшість бізнес-організацій стикається з нестачею якісного аналітичного забезпечення для управлінської та інвестиційної діяльності. Це проявляється у недосконалих процесах збору, обробки й передачі інформації про зовнішні можливості, стан внутрішнього середовища, перспективи економічного розвитку, а також сильні та слабкі сторони управлінських процесів. Недоліки в забезпеченні негативно впливають як на якість управління, так і на загальні результати роботи організацій.

Отже, виникає необхідність у вдосконаленні аналітичного забезпечення бізнес-організацій для здійснення глибокого аналізу інвестиційного потенціалу, контролю та управління їхньою діяльністю, прийняття результативних управлінських рішень і ефективної організації реалізації запланованих проектів.

Таким чином, активізація управлінської діяльності в бізнес-організаціях можлива за умови створення належного інформаційного забезпечення та впровадження чітких правил, що сприятимуть прозорому та повному розумінню процесу інвестування, що, у свою чергу, підвищить його якість і результативність.

Теоретичні, методологічні та практичні аспекти організації інвестиційного розвитку підприємств висвітлені в роботах таких науковців, як Маслак О.І. та Квятковська Л.А. («Система оцінки показників потенціалу інвестицій промислового підприємства»), Жихор О.Б. («Оцінка ефективності інноваційних проектів підприємства»), Кужда Т.І. («Соціально-економічне оцінювання та

планування розвитку процесу інвестицій машинобудівних підприємств») та інших. Проте в сучасних умовах функціонування підприємств питання організації інвестиційних процесів потребують подальшого вивчення та удосконалення.

Вищезазначене свідчить про необхідність додаткового дослідження процесу ухвалення інвестиційних рішень та їхньої ролі в управлінні діяльністю бізнес-організацій. Наразі відсутні комплексна система управління діяльністю бізнес-організацій, що враховує аналітичне забезпечення, система інформаційної підтримки управлінських процесів, а також теоретико-методичний механізм оцінки ефективності інформаційного забезпечення управління. Крім того, не визначено ключові фактори, що впливають на якість аналітичного забезпечення.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є визначення сутності теоретико-методичних аспектів і розробка практичних рекомендацій щодо економічне обґрунтування інвестицій в інноваційні проекти підприємства.

Для досягнення поставленої мети були поставлені та виконані наступні завдання:

- з'ясовано сутність та зміст інвестиційної діяльності підприємства;
- визначено сутність інноваційних проектів підприємства;
- розглянуто обґрунтування ефективності інвестицій в інноваційні проекти підприємства;
- надано загальну характеристику підприємства ПрАТ «Оболонь»;
- проаналізовано фінансовий стан діяльності ПрАТ «Оболонь»;
- наведено аналіз ресурсів підприємства;
- розглянуто аналіз інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь»;
- визначено аналіз інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь»;
- з'ясовано напрями підвищення інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь»;
- розглянуто формування інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь»;

- надано обґрунтування запропонованого інноваційного проекту.
- запропоновано економічну ефективність інвестицій у запропонований інноваційний проект.

Об'єктом дослідження є Приватне Акціонерне Товариство «Оболонь».

Предметом дослідження є ухвалення інвестиційних рішень для реалізації інноваційних проектів на підприємстві.

Методи дослідження. Теоретичною та методичною базою дослідження слугують наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, присвячені використанню інформації, аналітичному забезпеченню, управлінським процесам, а також методам оцінки ефективності інвестиційних процесів в управлінні. У ході дослідження застосовувалися як загальнонаукові, так і спеціальні методи, зокрема порівняння, систематизація та узагальнення. Ці методи були використані для аналізу сутнісних характеристик таких понять, як «методика обґрунтування інвестицій на підприємстві», «методика оцінки ефективності інвестицій», «процес формування інвестиційного проекту» та «аналіз ризиків у процесі інвестиційної діяльності».

Інформаційну основу дослідження склали офіційні статистичні та аналітичні матеріали, звітні дані бізнес-організації, наукові статті вітчизняних і зарубіжних авторів, матеріали науково-практичних конференцій, публікації в інтернет-виданнях, а також результати власних досліджень і спостережень.

Обсяг роботи робота складається зі вступу, чотирьох розділів розміщених на сторінці, 30 таблиць, 2 діаграми та 1 рисунків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ТА ОБҐРУНТУВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ІНВЕСТИЦІЙ В ІННОВАЦІЙНІ ПРОЕКТИ

1.1. Сутність та зміст інвестиційної діяльності підприємства

Інвестиційна діяльність — це комплекс заходів і практичних дій юридичних та фізичних осіб (українських або іноземних), а також держави щодо здійснення інвестицій у будь-якій формі з метою отримання прибутку або досягнення соціального ефекту.

Трансформаційні процеси, що проходять в економіці України, вимагають переосмислення теоретичних та методологічних підходів до визначення більшості основоположних категорій, які притаманні ринковим відносинам. Розмаїття терміну «інвестиції» у вітчизняній та зарубіжній літературі значною мірою пояснюється широтою сутнісних рис цієї доволі складної економічної категорії.

Закон України «Про інвестиційну діяльність» недостатньо широко висвітлює поняття інвестиційної діяльності, зводячи її визначення до поняття «інвестиції», яке у нормативно-правовому акті трактується наступним чином: «Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток та досягається соціальний та екологічний ефект» [5, с.1].

В Законі України «Про інвестиційну діяльність» зазначається: «Інвестиційна діяльність провадиться на основі:

- інвестування, яке здійснюють громадяни України, недержавні підприємства, господарські асоціації, спілки та товариства, а також громадські та релігійні організації, інші юридичні особи, засновані на колективній власності;

- державного інвестування, яке здійснюють органи державної влади за рахунок коштів державного бюджету, позичкових коштів, а також державні підприємства та установи за рахунок власних та позичкових коштів;
- місцевого інвестування, яке здійснюють органи місцевого самоврядування за рахунок коштів місцевих бюджетів, позичкових 15 коштів, а також комунальні підприємства та установи за рахунок власних та позичкових коштів;
- державної підтримки спрямованої на реалізацію інвестиційних проектів;
- іноземного інвестування, яке здійснюють іноземні держави, юридичні особи та громадяни іноземних держав;
- спільного інвестування, яке здійснюється юридичними особами та громадянами України, юридичними особами та громадянами іноземних держав» [16].

Відповідно до ЗУ «Про інвестиційну діяльність» також можна виділити суб'єкти та об'єкти інвестиційної діяльності.

Об'єктами інвестиційної діяльності можуть бути будь-яке майно, в тому числі основні фонди і оборотні кошти в усіх галузях економіки, цінні папери (крім векселів), цільові грошові вклади, науково-технічна продукція, інтелектуальні цінності, інші об'єкти власності, а також майнові права.

Суб'єктами (інвесторами і учасниками) інвестиційної діяльності можуть бути громадяни і юридичні особи України та іноземних держав, а також держави.

Інвестори - суб'єкти інвестиційної діяльності, які приймають рішення про вкладення власних, позичкових і залучених майнових та інтелектуальних цінностей в об'єкти інвестування.

Інвестори можуть виступати в ролі вкладників, кредиторів, покупців, а також виконувати функції будь-якого учасника інвестиційної діяльності.

Учасниками інвестиційної діяльності можуть бути громадяни та юридичні особи України, інших держав, які забезпечують реалізацію інвестицій як виконавці замовлень або на підставі доручення інвестора [5, с.2].

На сьогоднішній день найпростішим і найпоширенішим визначенням поняття інвестицій є вкладення капіталу з метою подальшого його збільшення.

Дане визначення є домінуючим як у вітчизняній, так і в зарубіжній літературі. При цьому багато економістів роблять акцент саме на приріст капіталу, вважаючи, що його повинно бути достатньо для того, щоб компенсувати інвестору відмову від використання наявних коштів для самостійного споживання, відшкодувати інвестору ризик та відшкодувати йому збитки від інфляції в майбутньому [16].

Поняття «капітал» трактується економістами по-різному, що призводить до різних підходів до визначення терміна «інвестиції». Західні економісти часто ототожнюють капітал із засобами виробництва, запасами та матеріальними благами. Такий підхід до сутності капіталу звужує категорію «інвестиції», зводячи її до капіталовкладень, тобто вкладень у основний капітал або виробничі фонди.

Якщо розглядати інвестиції через цю призму, вони значною мірою співпадають із вкладеннями в розвиток продуктивних сил. Це визначення є обґрунтованим, оскільки інвестиції охоплюють витрати на модернізацію і оновлення засобів виробництва, а також на освіту, підготовку кадрів, охорону здоров'я працівників та інші фактори, що сприяють підвищенню продуктивності.

Для інвестиційної діяльності підприємства характерні такі ключові особливості:

1. Підпорядкованість операційній діяльності.
Інвестиційна діяльність є основою для зростання операційної діяльності та спрямована на підтримку її цілей. Хоча на окремих етапах деякі форми інвестицій можуть приносити більший прибуток, ніж операційна діяльність, головним стратегічним завданням підприємства залишається розвиток операційної діяльності та збільшення операційного прибутку.
2. Менша залежність від галузевих особливостей.
Інвестиційна діяльність менше прив'язана до галузевих специфік, ніж операційна, оскільки її механізми є універсальними та тісно пов'язаними з фінансовими ринками, де галузева сегментація майже відсутня. Натомість

операційна діяльність залежить від конкретних галузевих особливостей товарного ринку.

3. Нерівномірність обсягів.
 Інвестиційна діяльність має циклічний характер, що пов'язано з накопиченням фінансових ресурсів для реалізації масштабних проєктів, сприятливими зовнішніми умовами та поступовим створенням внутрішніх передумов для значних інвестиційних проривів.
4. Затримка у формуванні прибутку.
 Інвестиційний прибуток зазвичай формується зі значною затримкою. Це означає, що між вкладенням ресурсів та отриманням прибутку проходить значний час, що визначає довгостроковий характер інвестицій.
5. Особливі грошові потоки.
 Інвестиційна діяльність створює окремий вид грошових потоків, які можуть суттєво відрізнитися за спрямованістю у різні періоди. У деяких періодах від'ємний грошовий потік може значно перевищувати позитивний, а прибуток від інвестицій може бути нестабільним.
6. Високий рівень ризиків.
 Інвестиційній діяльності притаманні специфічні ризики, відомі як інвестиційні. Їх рівень зазвичай значно вищий за комерційні ризики операційної діяльності. Це пов'язано з імовірністю втрати капіталу та необхідністю формувати інвестиційний прибуток, який відповідає рівню ризику[13, с.15].

Після детального ознайомлення із сутністю та змістом інвестиційної діяльності підприємства варто розглянути як результати таких операцій впливають на один з ключових документів, який супроводжує суб'єкт господарювання протягом усього періоду функціонування – фінансову звітність підприємства, та як основні показники інвестиційної діяльності мають відобразитися у формах звіту.

Специфіка інвестиційної політики в Україні, що створюється компетентними органами влади, покликана задля досягнення таких пріоритетних цілей :

- зниження соціальної напруги та досягнення ефективного рівня асигнувань на потреби суспільства;
- залучення прямих іноземних капіталовкладень, отримання іноземних кредитів на вигідних умовах, створення спільних підприємств вітчизняними та зарубіжними бізнесменами;
- зменшення розмірів фонду виробничого будівництва на основі державних коштів та формування надійних приватних інвестиційних джерел;
- пришвидчення оновлення та модернізації виробничого обладнання;
- збільшення темпів розвитку виробничих галузей групи Б, а також фармацевтичної промисловості;
- розвиток паливно-енергетичної бази, впровадження енергозберігаючих методик та обладнання, достатнє забезпечення людей вітчизняними товарами.
- перехід до нової моделі децентралізованої інвестиційної політики з метою зменшення залежності економічних систем регіонів від безповоротних централізованих капіталовкладень.

“Інвестиційний ринок як економічна категорія являє собою збалансованість попиту і пропозиції на інвестиції. Це означає, що, з одного боку, потрібні економічні заходи для збільшення попиту на інвестиції, а з іншого — антимонопольні заходи, які б сприяли розвитку ринку послуг” [14].

Фактори, що сприяють розвитку ринкових механізмів правовідносин:

- вільна конкуренція;
- конституційний захист прав власності;
- наявність правової бази ринкової економіки та механізму соціальної рівності і захисту ;
- скасування будь-яких державних обмежень щодо стримування ринкової саморегуляції.

Усі зазначені напрями інвестиційної політики в Україні вже існують і активно розвиваються в умовах формування ринкових механізмів. Державне регулювання інвестиційної діяльності передбачає закріплені законодавчо норми та методи адміністративного і економічного впливу, які використовуються компетентними органами влади різних рівнів. Метою цього регулювання є підвищення ефективності капіталовкладень, забезпечення надійних умов для інвестицій у різні проєкти, а також вирішення завдань соціального й економічного розвитку як на загальнодержавному рівні, так і в регіонах.

Чинна правова система України включає понад 100 законів та низку нормативних актів, які регулюють інвестиційну діяльність. Серед найбільш важливих можна виділити такі закони:

- "Про іноземні інвестиції",
- "Про державну програму заохочення іноземних інвестицій в Україну",
- "Про цінні папери та фондову біржу".

Згідно з цими законами, усі суб'єкти інвестиційної діяльності мають рівні права:

- здійснювати інвестиційну діяльність у будь-яких формах та вільно розпоряджатися активами (об'єктами інвестування);
- самостійно визначати цілі, напрями, обсяги та види інвестицій;
- залучати на договірній основі інших учасників інвестиційного процесу для реалізації проєктів (зазвичай через конкурси або торги);
- здійснювати контроль за цільовим використанням фінансових ресурсів.

Державні органи можуть використовувати адміністративні та економічні інструменти впливу для активізації інвестиційного процесу у країні. Адміністративні механізми регулювання являють собою безпосередній вплив держави на усі інші суб'єкти інвестиційної діяльності, оскільки органи влади мають виключне право і можливість здійснювати контроль шляхом регламентів, обмежень, заборон, дозволів. Прикладами таких інструментів є законодавчі та нормативні документи. Економічними методами називають такі механізми і підходи, за допомогою яких держава стимулює інвесторів приймати певне

інвестиційне рішення як на користь самого капіталовкладчика, так і для розвитку суспільства в цілому. Для прикладу, це можуть бути: податкові фактори (знижки, пільгові податкові ставки); встановлення ставки для рефінансування; тарифи і зниженні ставки платежів на такі інвестиційні активи як земля чи інші природні ресурси. Задля досягнення найбільшого ефекту у сфері інвестування, держава поєднує обидва вищезазначених методи. Активізація інвестиційної діяльності значною мірою також залежить від успішної реалізації фінансової, кредитної, цінової, фіскальної, монетарної та інвестиційної політики.

1.2. Сутність інноваційних проектів підприємства

Інноваційна діяльність підприємства є комплексним процесом створення, впровадження та поширення нововведень, що спрямовані на досягнення конкурентних переваг і підвищення рентабельності виробництва. У ринковій економіці така діяльність виступає одним із ключових факторів, які забезпечують підприємству стійкі позиції на ринку та перевагу над конкурентами у сфері його комерційних інтересів.

Таблиця 1.1

Характер та функціональне призначення нововведення

Назва	Значення
Технічні	нові продукти, технології, матеріали, устаткування
Організаційні	інновації у методах та формах організації різних видів діяльності підприємства або їх об'єднань
Економічні	нові методи управління, що охоплюють прогнозування, планування, фінансування, ціноутворення, мотивацію, оплату праці та оцінку результатів
Соціальні	нові підходи до активізації людського ресурсу, включаючи професійну підготовку, стимулювання творчої діяльності, поліпшення умов праці та життя

Юридичні	оновлення законів і нормативних актів, які регулюють різні аспекти діяльності підприємства
----------	--

Джерело: складено автором

Основна мета інноваційної діяльності підприємства полягає у досягненні ефективного розвитку за рахунок постійного оновлення асортименту продукції та розширення напрямів діяльності, а не лише через цінову конкуренцію.

У ринковій економіці конкурентну перевагу отримують підприємства, які оперативно та активно впроваджують нововведення. Це дає їм можливість розширювати ринки збуту, освоювати нові сегменти та, у випадку впровадження принципово нових розробок, тимчасово займати лідируючі позиції на ринку інноваційної продукції. Така стратегія безпосередньо сприяє значному збільшенню прибутків порівняно з конкурентами.

Інноваційна підприємницька діяльність являє собою особливий спосіб організації господарських процесів, заснований на постійному пошуку шляхів удосконалення технічних і технологічних аспектів виробництва. Вона передбачає готовність підприємця (фізичної чи юридичної особи) брати на себе ризики, пов'язані з реалізацією нових проектів або вдосконаленням існуючих, а також приймати на себе фінансову, моральну і соціальну відповідальність, що виникає у цьому процесі.

Загалом інноваційну підприємницьку діяльність можна охарактеризувати як техніко-економічний процес, який веде до створення більш досконалих за своїми властивостями товарів, послуг або технологій через практичне використання нововведень.

Організація інноваційної підприємницької діяльності є необхідною через такі фактори:

- потребу в підвищенні технічного та технологічного рівня виробництва;
- зростання витрат і погіршення економічних показників підприємств;
- швидке моральне старіння обладнання та технологій;

- ключову роль науки у створенні та впровадженні нової техніки;
- важливість посилення інтенсивних факторів розвитку виробництва через застосування досягнень науково-технічного прогресу у всіх сферах економіки;
- необхідність значного скорочення термінів розробки та освоєння нової техніки;
- актуальність підтримки творчості винахідників і раціоналізаторів та впровадження їхніх пропозицій.

Практично виділяють три основні напрями інноваційної підприємницької діяльності:

1. У сфері техніко-технологічного забезпечення виробництва — розробка та впровадження нових технологій, модернізація обладнання.
2. У сфері збільшення обсягів виробництва, підвищення якості та здешевлення продукції — оптимізація процесів, впровадження нових методів.
3. У сфері соціальної політики — поліпшення умов праці, створення сприятливого середовища для творчості та підвищення кваліфікації персоналу.

Перший тип інноваційної підприємницької діяльності пов'язаний із кількісним і якісним оновленням виробничого потенціалу. Він спрямований на підвищення продуктивності праці, раціональне використання енергоресурсів, сировини та матеріалів, що, у свою чергу, веде до зростання прибутків.

Другий тип охоплює процес удосконалення якості продукції, зниження її собівартості та розширення асортименту. Ця діяльність орієнтована на більш повне задоволення потреб споживачів.

Третій тип стосується розширення та вдосконалення сфери послуг для населення. Його метою є створення сприятливих умов для праці та відпочинку, що сприяє підвищенню продуктивності праці.

Існують три основні способи організації інноваційної діяльності:

- Внутрішня організація інновацій — інновації розробляються та впроваджуються власними спеціалізованими підрозділами фірми з використанням планування та моніторингу їх взаємодії в межах інноваційного проекту.
- Зовнішня організація через контракти — замовлення на розробку чи освоєння інновацій передаються стороннім організаціям на договірних умовах.
- Зовнішня організація через венчури — для реалізації інноваційного проекту створюються дочірні венчурні компанії, які залучають додаткові зовнішні ресурси.

Другий спосіб організації інноваційної діяльності є найбільш поширеним. У цьому випадку фірма замовляє розробку інновації стороннім організаціям, але процес її освоєння здійснює власними силами. Перший спосіб, що передбачає повне виконання інноваційного циклу всередині компанії, використовується рідше через обмежений науковий потенціал більшості підприємств.

Основою будь-якої інноваційної діяльності є створення та освоєння нових видів продукції або послуг, а також виробництво цінностей і благ, які задовольняють нові чи покращені потреби споживачів.

Ключовим аспектом інноваційної діяльності є врахування життєвого циклу нововведень — періоду, що охоплює шлях від зародження ідеї до її комерційного використання. Цей цикл включає етап активного попиту, після чого нововведення переходить до категорії звичайних товарів або послуг. Щоб зберегти конкурентні переваги, компанія повинна своєчасно припинити виробництво таких застарілих нововведень та впроваджувати нові. З появою нового інноваційного продукту завершується життєвий цикл попереднього.

1.3. Обґрунтування ефективності інвестицій в інноваційні проекти підприємства

У сучасних умовах жорсткої конкуренції підприємства змушені впроваджувати інвестиційні заходи, які допомагають зменшити витрати часу, раціональніше використовувати ресурси та підвищувати якість продукції. Для скорочення економічного розриву з розвиненими країнами і забезпечення економічної незалежності Україна повинна орієнтуватися на інноваційний шлях розвитку. Це особливо важливо для промисловості, яка є провідною галуззю країни.

Однак практика показує, що лише незначна частина промислових підприємств займається інноваційною діяльністю, здебільшого обмежуючись розробкою та впровадженням нової чи вдосконаленої продукції. Традиційні види продукції часто не витримують конкуренції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку.

Серед основних чинників, які стримують інноваційну активність підприємств, слід відзначити недостатній обсяг фінансових ресурсів, недосконалі механізми державної підтримки, слабку законодавчу базу та високий рівень ризику. Підприємства нерідко уникають ризиків, обираючи обережний шлях поступової модернізації. Хоча такий підхід здається безпечним, він є безперспективним з точки зору науково-технічного прогресу і призводить до значних економічних втрат.

Альтернативою є розробка принципово нових технологій, здатних конкурувати на світовому ринку. Хоча цей шлях є ризикованим і складним, саме він забезпечує створення конкурентоспроможної продукції. У цьому контексті актуальним стає аналіз і прогнозування інноваційних ризиків, їх адекватна оцінка та розробка ефективних заходів для запобігання, зниження чи компенсації таких ризиків.

На сьогодні недостатньо систематизовано методи аналізу інноваційних ризиків, а також потребують удосконалення підходи до оцінки впливу негативних чинників на ефективність інноваційних процесів.

Ризик впровадження нововведень визначається як ймовірність виникнення несприятливих ситуацій або відхилення фактичних результатів від запланованих під час реалізації інноваційної діяльності. Це може включати розробку, впровадження чи використання інновацій, що призводять до незапланованих збитків. Такі ризики виникають, коли підприємство інвестує кошти у виробництво нових товарів, надання послуг, розробку нової техніки, технологій або управлінських інновацій, які не досягають очікуваного ефекту [20, с. 22].

Чим більше етапів реалізації нововведення (розробка, закупівля, впровадження, просування на ринку) здійснює підприємство, тим вищі його витрати, які у разі провалу можуть стати незворотними.

Для українських промислових підприємств впровадження інновацій є критично важливим, адже саме їх розвиток сприяє зміцненню конкурентних позицій країни. Враховуючи, що інноваційна діяльність пов'язана з високим рівнем ризику, важливо навчитися ефективно управляти цими ризиками та мінімізувати їхній вплив.

Отже, обґрунтування ризиків є ключовою складовою управління підприємством і частиною системи менеджменту. Завдяки впровадженню інвестицій можливо стимулювати розвиток підприємства, виводячи його з точки стабільності до нового рівня ефективності.

Однак, у деяких випадках система підходів до інноваційної діяльності має суттєві недоліки. Вона може бути відірваною від реальних потреб і інтересів залучених сторін, що знижує її ефективність. Така система часто не сприяє активізації мислення, пригнічує самостійність, ініціативність і творчість. Як зазначалося, дидактичний підхід Й.Ф. Гербарта критикували за недооцінку активності учасників процесу, односторонність у передачі готових знань, формалізм і консерватизм у навчанні.

Щоб оцінити тенденції поширення інноваційної діяльності на українських підприємствах, доцільно проаналізувати динаміку кількості інноваційних організацій у відсотковому співвідношенні за роками. Результати такого аналізу подано в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2

Динаміка питомої ваги організації, що впроваджували нововведення

Рік	Питома вага під- в, що впроваджували нововведення, %	Абсолютний прирість		Темп приросту, %		Темп росту, %	
		баз.	ланц.	баз.	ланц.	баз.	ланц.
2014	14,8	0	0	0	0	100	100
2015	14,3	-0,5	-0,5	-3,38	-3,38	96,62	96,62
2016	14,6	-0,2	0,3	-1,35	2,10	98,65	102,10
2017	11,5	-3,3	-3,1	-22,30	-21,23	77,70	78,77
2018	10	-4,8	-1,5	-32,43	-13,04	67,75	86,96
2019	8,2	-6,6	-1,8	-44,59	-18,00	55,41	82,00
2020	10	-4,8	1,8	-32,43	21,95	67,57	121,95
2021	11,5	-3,3	1,5	-22,30	15,00	77,70	115,00
2022	10,8	-4	-0,7	-27,03	-6,09	72,97	93,91
2023	10,7	-4,1	-0,1	-27,70	-0,93	72,30	99,07

Джерело: розроблено автором на основі [13, с.64]

Аналіз показує, що найбільше скорочення кількості організацій, які займаються інноваційною діяльністю, спостерігалось в період 2017–2019 років. У 2017 році порівняно з 2016-м питома вага інноваційних підприємств зменшилася на 21,23% і склала 78,77%. У 2018 році цей показник знизився на 13,04% і становив 86,96% порівняно з попереднім роком. У 2019 році відбулося ще більше скорочення — на 18% до рівня 82%.

Позитивна динаміка спостерігається з 2019 по 2017 рік, коли частка інноваційних підприємств значно зросла і досягла рівня 121,95%. У 2021 році

тенденція продовжилася — питома вага збільшилася ще на 15% і становила 115%.

Отже, частка підприємств, які впроваджують інновації, демонструє загалом негативну тенденцію, що обумовлено нестабільністю економічної та політичної ситуації. Щоб зробити впровадження інновацій більш привабливим, необхідно зменшити рівень невизначеності й забезпечити стабільний розвиток.

Важливим є також управління інноваційними ризиками, зокрема їх ідентифікація, оцінка та мінімізація впливу. Ефективно розроблена система управління ризиками на підприємстві сприятиме поліпшенню умов для інновацій, підвищить його привабливість для інвесторів і зміцнить впевненість у майбутньому розвитку.

Для досягнення цієї мети підприємству слід детально оцінити можливі збитки, межі невизначеності та допустимий рівень ризику під час ухвалення рішень щодо інновацій. Необхідно проводити якісну і кількісну оцінку ризиків, щоб визначити ймовірність настання несприятливих подій та їхній вплив. Чим точнішими є методи аналізу та оцінки ризиків, тим меншим стає рівень невизначеності, що сприяє більш успішному впровадженню інновацій.

Висновки до розділу 1

Інвестиційна діяльність підприємства є ключовим компонентом його розвитку, що сприяє отриманню прибутку, досягненню соціальних та економічних ефектів, а також забезпечує підґрунтя для інновацій. Вона охоплює як внутрішні, так і зовнішні джерела фінансування, які включають державні, приватні та іноземні інвестиції. Основною метою є розвиток операційної діяльності та підвищення продуктивності.

Інноваційна діяльність підприємств передбачає впровадження нововведень для підвищення конкурентоспроможності, оптимізації виробничих процесів та задоволення потреб споживачів. Інновації реалізуються через технічні, економічні, організаційні та соціальні оновлення. Однак підприємства стикаються з ризиками, серед яких недостатнє фінансування, низька законодавча підтримка та високий рівень невизначеності.

Державна підтримка та регулювання інвестиційної діяльності спрямовані на стимулювання модернізації виробництва, залучення іноземного капіталу та розвиток інновацій. Для покращення інвестиційної та інноваційної активності необхідно вдосконалити механізми управління ризиками, створити сприятливі умови для реалізації проектів і забезпечити стабільність економічного середовища.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОКАЗНИКІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

2.1. Загальна характеристика підприємства ПрАТ «Оболонь»

ПрАТ «Оболонь» – найбільший національний виробник напоїв – є компанією зі 100%-вим українським капіталом. «Оболонь» гідно представляє Україну в світі. Такий високий статус — це не тільки престиж, це – відповідальне ставлення до свого продукту, споживачів, персоналу, партнерів. Понад чверть століття «Оболонь» утримує першість в експорті пива на національному ринку, експортна карта компанії налічує понад 70 країн світу.

У таблиці 2.1 представлені дані про місцезнаходження підприємства та його реквізити.

Таблиця 2.1

Ідентифікаційні реквізити, місцезнаходження ПрАТ «Оболонь»

Повне найменування	Приватне акціонерне товариство «Оболонь»
Скорочене найменування	ПрАТ «Оболонь»
Організаційно-правова форма	Приватне акціонерне товариство
Поштовий індекс	4655
Область, район	м. Київ, Оболонський р-н
Населений пункт	м. Київ
Вулиця, будинок	Вул. Богатирська, 3

Джерело: сформовано автором на основі [56]

Входить до топ-5 платників податків України у своїй галузі.

ПрАТ «Оболонь» — українська корпорація, яка спеціалізується на виробництві пива, безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, мінеральної води. Крім того, компанія має ліцензії на оптову та роздрібну торгівлю напоями, а також займається діяльністю транспортних агентств.

«Оболонь» першою серед українських виробників напоїв почала використовувати ПЕТ-пляшки та у 2002 році ініціювала їхню переробку. До інших видів діяльності компанії належать виробництво кріпильно-пакувальної стрічки з вторинної сировини, виготовлення полімерних заготовок (ПЕТф-преформ) та сухої пивної дробини.

Заснована у 1980 році, «Оболонь» є провідним українським виробником пива. Структура корпорації формувалася відповідно до стратегії розвитку, яка орієнтована на диверсифікацію виробництва, використання власної сировини, впровадження інновацій, екологічну безпеку та соціальну відповідальність.

Вищим органом Компанії є загальні збори акціонерів. Компетенція загальних зборів акціонерів визначена законодавством України та статутом ПрАТ «Оболонь». Наглядова рада Компанії є органом, що здійснює захист прав акціонерів, і в межах компетенції, визначеної законодавством та статутом, контролює та регулює діяльність виконавчого органу. Ревізійна комісія здійснює контроль за фінансово-господарською діяльністю та проводить перевірку результатів діяльності Компанії за підсумками фінансового року.

Виконавчим органом є дирекція Компанії. Генеральний директор діє від імені Товариства в межах, встановлених статутом та законодавством. Генеральний директор Компанії підзвітний загальним зборам акціонерів і наглядовій раді, організовує виконання їх рішень.

Розглянемо організаційно-правову систему ПрАТ «Оболонь».

Компанія керується власними Принципами корпоративного управління, які розроблені відповідно до чинного законодавства України. Ці Принципи

визначають сутність і значення корпоративного управління та його вплив на ефективність діяльності підприємства.

Система корпоративного управління базується на Конституції України, Цивільному та Господарському кодексах, Законі України «Про акціонерні товариства», Законі України «Про цінні папери та фондовий ринок», Статуті Товариства та внутрішніх положеннях компанії.

У ПрАТ «Оболонь» запроваджено відповідне Положення для регулювання питань управління національною інтегрованою корпоративною структурою. Це Положення забезпечує організацію, здійснення та розвиток статутної діяльності компанії в межах державних кордонів України та згідно з чинним законодавством.

Форма та зміст Положення вироблені виходячи з внутрішньоуправлінських потреб ПрАТ «Оболонь», з урахуванням існуючого стану вітчизняної нормативнозаконодавчої бази, розвитку вітчизняної та світової практики і наукової думки з питань формування та управління великими корпоративними структурами.

До складу компанії входять головний завод у Києві з віддаленими виробництвами в Олександрії та Чемерівцях Хмельницької області, два дочірні підприємства – «Пивоварня Зіберта» (Фастів, Київська обл.) та «Красилівське» (Красилів, Хмельницька обл.).

Розглянемо більш детально кожен із них.

Головне підприємство – ПрАТ «Оболонь» (Київська область, м. Київ). Вид діяльності – виробництво пива, безалкогольних напоїв, мінеральної води, сушка пивної дробини. Загалом у 2021 році було випущено понад 65 млн. дал. напоїв.

Головне підприємство – ПрАТ «Тетіс» (Київська область, м. Київ).

Вид діяльності – продаж питної води «АкваБаланс», постачання електричної енергії.

Дочірнє підприємство – ТОВ «Пивоварня Зібєрта» (Київська область, Фастів). Вид діяльності - виробництво пива, квасу, безалкогольних напоїв.

Дочірнє підприємство – ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське» (Хмельницька область, Красилів). Вид діяльності – виробництво безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, мінеральних вод.

Територіально віддалений цех – ПрАТ «Оболонь» (Кіровоградська область, м. Олександрія). Вид діяльності – виробництво безалкогольних і слабоалкогольних напоїв, переробка ПЕТф-тари, виробництво бандажної стрічки та ПЕТф-преформ.

Територіально віддалений цех – Солодовий завод ПрАТ «Оболонь» (Хмельницька область, смт Чемерівці). Вид діяльності – виробництво солоду.

Підприємство з корпоративними правами – ПрАТ «Охтирський пивоварний завод» (Сумська область, м. Охтирка). Вид діяльності – виробництво пива, безалкогольних напоїв, солоду, мінеральної води.

Підприємство з корпоративними правами – ПрАТ «Бершадський комбінат» (Вінницька область, м. Бершадь). Вид діяльності – виробництво солоду.

Компанія володіє власним заводом із виробництва пивного солоду — ПрАТ «Дятьківці» (Івано-Франківська область, Коломия), який щорічно виробляє понад 100 тисяч тонн сировини.

До структури компанії також входить ТОВ «ФК «Оболонь» (Київська область, м. Київ), яке є власником футбольного клубу «Оболонь».

«Оболонь» здійснює експорт як пива, так і солоду. Продукція компанії представлена під такими брендами, як «Оболонь», «Магнат», «Nike», «Zibert», «Carling», «Zlata Praha», «Жигулівське», «Десант» та іншими.

У 1998 році «Оболонь» першою серед підприємств харчової галузі України отримала сертифікат системи управління якістю ISO 9001.

Через 10 років корпорація першою сертифікувала одразу чотири системи управління. На даний час в корпорації сертифіковані і діють:

– Система управління якістю (ISO 9001:) — система взаємопов'язаних, орієнтованих на задоволення споживачів процесів, які постійно поліпшуються завдяки лідерству керівництва і залучення персоналу, діючих на підставі фактів, а також взаємовигідних стосунків з постачальниками.

– Система управління безпечністю харчових продуктів (ISO 22 000:2018) — попереджувальна система для забезпечення безпечності харчових продуктів (постійний аналіз небезпечних чинників та перевірка критичних контрольних точок на всіх етапах виробництва).

– Система екологічного керування (ISO 14 001:2015) — розробка та запровадження екологічної політики компанії, керування її екологічними аспектами.

– Система управління безпекою та гігієною праці (ISO 45 001:2018) — дає можливість організації управляти ризиками в області безпеки і гігієни праці і покращувати свої показники в цій області.

ПрАТ «Оболонь» успішно впровадило сучасні системи менеджменту, пройшовши зовнішній аудит, і отримало сертифікати відповідності міжнародним стандартам ISO 9001:2015, ISO 14001:2015, ISO 45001:2018 та ISO 22000:2018 від авторитетного органу сертифікації DEKRA Certification Kft. У компанії функціонує інтегрована система менеджменту, яка охоплює якість, безпечність харчових продуктів, екологію та охорону праці.

27 серпня 2021 року у Києві відбувся XXIV Міжнародний конкурс пива, організований українською галузевою асоціацією «Укрпиво». За результатами конкурсу корпорація «Оболонь» та її дочірні підприємства — ТОВ «Пивоварня Зібберта» і ДП ПрАТ «Оболонь» «Красилівське» — отримали найбільшу кількість нагород за виробництво продукції високої якості.

Таким чином, як на внутрішньому, так і на міжнародному ринку компанія представляє виключно якісну продукцію. Сьогодні «Оболонь» має понад 500 зареєстрованих торговельних марок, що дозволяє охоплювати різні категорії напоїв і ринки світу. Експорт завжди був пріоритетним напрямком діяльності компанії, а звання експортера №1 на українському ринку пива є не лише престижним, але й відповідальним.

Продукція під брендом «Оболонь» відома на всіх континентах. У 2020 році компанія займала лідируючу позицію в експорті пива з часткою 62% ринку. Друге місце посів ПБК «Славутич» (Carlsberg Ukraine) із часткою 27%, а третє — САН ІнБев Україна з 14%.

Основними ринками збуту для пивоварної корпорації «Оболонь» є Молдова. Поставки здійснюються також до Азії і Балтії, в Японію і Китай. Розглянемо структуру продуктового портфеля корпорації: пиво (59%), безалкогольні напої (23%), мінеральна вода (18%) (рис. 2.1).

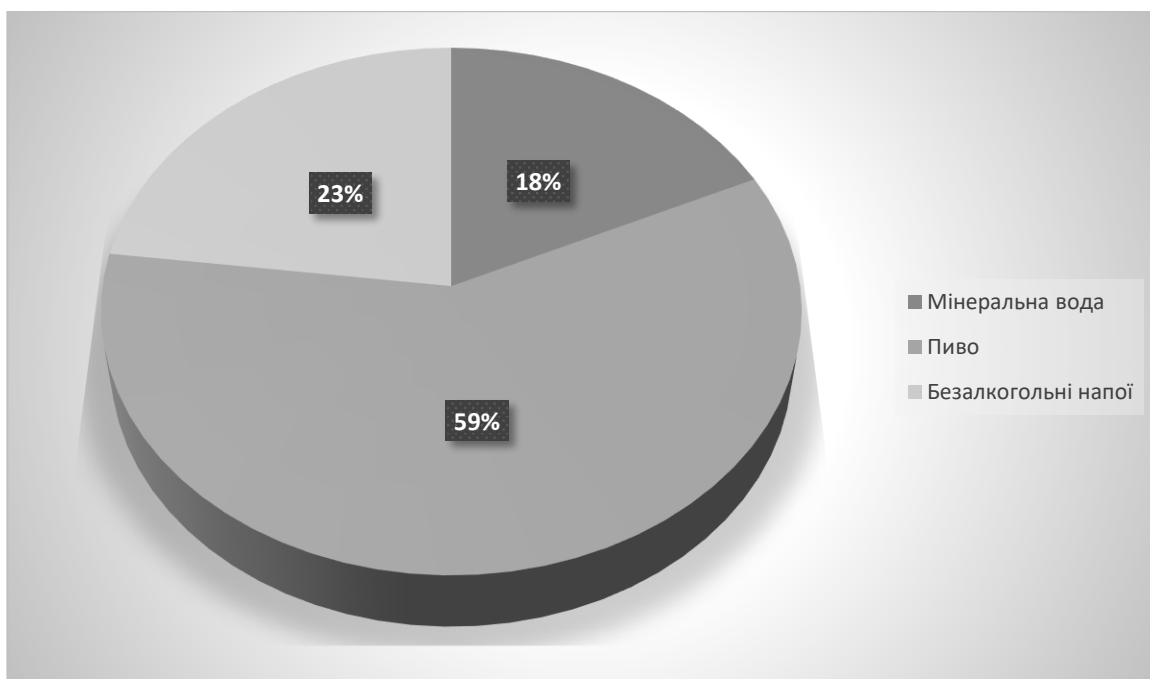


Рис. 2.1. структуру продуктового портфеля корпорації

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Експорту підлягають такі марки продукції (рис. 2.1): – пиво «Оболонь» (Безалкогольне, Біле, Лагер, Преміум, Оксамитове, Портер, Міцне, Пшеничне, Світле); – безалкогольні напої («Оранж А. С. Е.», «Живчик», «Живчик Лимон», «Живчик Унік», «Квас Богатирський», «Оболонь Лимонад», «Оболонь Ситро», «Кола Нова»); – вода «Оболонська» (Оболонська, Оболонська 2, Оболонська 3, Оболонська плюс Лимон).

У 2021 році компанія продовжила розвивати програму експорту, розширивши свою логістичну мапу новими країнами, серед яких: Демократична Республіка Конго, Коморські острови, Руанда, Вірменія, Панама, Мальта, Гонконг, Австралія.

2.2. Аналіз фінансового стану діяльності ПрАТ «Оболонь»

Аналіз фінансового стану – це комплекс заходів щодо вивчення та аналізу результатів фінансово-господарської діяльності організацій, підприємств, фірм з метою визначення рівня ефективності використання основних фондів і оборотних коштів для реалізації програм (статутних завдань) організацій, установ, виявлення можливих недоліків, порушень, невикористаних резервів підвищення результативності діяльності [39].

Основними завданнями аналізу фінансового стану підприємства є:

- оцінка рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- аналіз ефективності використання майна (капіталу) та забезпеченості власними оборотними коштами;
- об'єктивна оцінка динаміки і стану ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості;
- вивчення ділової активності підприємства та його позиції на ринку цінних паперів;

- визначення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Рентабельність – це інтегральний показник, який відображає ефективність роботи підприємства, що спрямоване на отримання прибутку за короткий термін і який вказує на якість управлінських рішень, пов'язаних з фінансовою, операційною та інвестиційною діяльністю підприємства [2].

Таблиця 2.2

Показники рентабельності ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення (+/-)		
				2021-2022	2022-2023	2023-2021
Рентабельність продукції за валовим прибутком	-0,48	-0,39	-0,18	0,09	0,21	0,51
Валова рентабельність продажу	0,33	0,28	0,16	-0,04	-0,04	-0,17
Рентабельність активів	0,28	0,03	-0,06	-0,25	-0,09	-0,34
Рентабельність виробництва за операційним прибутком	0,06	0,01	0,00	-0,05	-0,01	-0,06
Рентабельність власного капіталу	0,97	0,07	-0,018	-0,9	-0,25	-1,15

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Згідно з таблицею 2.2, ефективність діяльності ПрАТ «Оболонь» упродовж аналізованого періоду знизилася. Це підтверджується зменшенням усіх показників рентабельності, за винятком тих, що розраховані на основі валового прибутку. Рентабельність продукції за валовим прибутком залишалася від'ємною, що вказує на відсутність валового прибутку на кожен гривню собівартості реалізованої продукції, тобто діяльність компанії була збитковою.

Зниження валової рентабельності продажів демонструє зменшення ефективності реалізації продукції ПрАТ «Оболонь». Загальна негативна динаміка всіх показників рентабельності свідчить про зниження інвестиційної привабливості підприємства та зменшення доходів власників. Це вказує на недостатню доцільність інвестування в це підприємство порівняно з іншими варіантами на ринку.

Таким чином, аналіз динаміки показників рентабельності свідчить про зниження прибутковості ПрАТ «Оболонь» у досліджуваних роках.

Фінансова стійкість є головним чинником який характеризує достатність коштів та збалансованість грошових потоків, для нормального функціонування в конкурентному середовищі. Детально проаналізуємо показники фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» в табл. 2.3:

Таблиця 2.3

Аналіз показників фінансової стійкості ПрАТ «Оболонь» за 2020-2023 рр.

Назва показника	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення +/-			
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022	2023- 2020
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,57	0,52	0,55	0,63	-0,05	0,03	0,08	0,06
Коефіцієнт фінансової стабільності	0,77	0,55	0,66	0,83	-0,22	0,11	0,17	0,06
Коефіцієнт фінансової незалежості	0,36	0,34	0,40	0,45	-0,02	0,06	0,05	0,09

Коефіцієнт фінансової залежості	0,64	2,93	2,51	2,20	2,29	-0,42	-0,31	1,56
---------------------------------	------	------	------	------	------	-------	-------	------

Продовж. табл. 2.3

Коефіцієнт фінансового ризику	1,76	1,93	1,51	1,20	0,17	-0,42	-0,31	-0,56
-------------------------------	------	------	------	------	------	-------	-------	-------

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Згідно з табл. 2.3, у 2022–2023 рр. відбулося значне покращення показників фінансової стійкості, стабільності та незалежності, що є позитивною тенденцією. Коефіцієнт фінансової стійкості в 2023 році зріс до 0,63, що перевищує показники 2022 року на 0,08 од., 2021 року — на 0,11 од., та 2020 року — на 0,06 од. Однак цей показник все ще нижчий за норматив, що вказує на недостатню фінансову стійкість підприємства у довгостроковій перспективі.

Коефіцієнт фінансової стабільності протягом досліджуваних років поступово зростав і в 2023 році досягнув нормативного значення 0,83, що свідчить про прийнятний рівень фінансових ризиків. Це дозволяє стверджувати, що ПрАТ «Оболонь» є фінансово стабільним.

Коефіцієнт фінансової незалежності, який показує частку активів, що фінансуються за рахунок власних коштів, у 2022 та 2023 роках досягнув нормативу. У 2023 році цей показник становив 45%, у 2022 році — 40%, у 2021 році — 34%, а в 2020 році — 36%. Це свідчить про зростання спроможності підприємства фінансувати свої активи власними ресурсами.

Коефіцієнт фінансової залежності протягом 2021–2023 років також досягав нормативу. На кожну гривню власних коштів припадало: у 2021 році — 2,93 грн, у 2022 році — 2,51 грн, у 2023 році — 2,2 грн фінансових ресурсів.

Коефіцієнт фінансового ризику демонструє співвідношення позикових коштів до власних. У 2022–2023 роках цей показник знижувався (1,51 у 2022 році

та 1,2 у 2023 році), що є позитивним фактором, оскільки власний капітал зростає швидше за позиковий. У 2020–2021 роках спостерігалось зростання коефіцієнта (1,76 у 2020 році та 1,93 у 2021 році), що свідчить про вищу залежність підприємства від зовнішніх інвесторів.

Ділова активність підприємства є ключовим компонентом, що відображає всі етапи діяльності, спрямованої на досягнення цілей та розвиток. Аналіз цього аспекту представлено у табл. 2.4:

Таблиця 2.4

Аналіз ділової активності ПрАТ «Оболонь» за 2020-2023 рр.

Назва показника	2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.	Відхилення +/-			
					2021- 2020	2022- 2021	2023- 2022	2023- 2020
Коефіцієнт обертання власного капіталу	1,91	0,78	0,91	2,07	-1,13	0,13	1,16	0,16
Період окупності власного капіталу	190	467	394	175	276	-72	-218	-14
Оборотність виробничих запасів	-0,82	5,84	7,42	4	6,66	1,58	-3,42	4,82
Тривалість одного обороту виробничих запасів	70	62	48	91	-8	-13	42	20
Тривалість одного обороту виробничих запасів	6,74	8,53	15,09	11,28	1,79	6,56	-3,81	4,54

Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	54	42	23	32	-12	-18,14	8	-21
Тривалість одного обороту дебіторської заборгованості	5,53	4,62	1,45	6,18	-0,91	-3,17	4,73	0,65
Тривалість одного обороту кредиторської заборгованості	66	79	248	59	13	169	-189	-7

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Аналіз табл. 2.4 дозволяє зробити висновок, що у 2023 році відбулося суттєве зростання основних показників порівняно з попередніми роками. Зокрема, коефіцієнт обертання власного капіталу зріс у 2023 році на 1,16 у порівнянні з 2022 роком, на 1,29 — із 2021 роком, і на 0,16 — із 2020 роком. Це свідчить про пришвидшення кругообігу засобів виробництва.

Ефективність управління запасами в 2023 році помітно знизилася: у порівнянні з 2022 роком — на 3,42, з 2021 роком — на 1,84. Однак, порівняно з 2020 роком, відбулося збільшення на 4,82. Тривалість обороту виробничих запасів зростає до 91 днів, що на 42,5 дня більше, ніж у 2022 році, і на 20,37 дня більше, ніж у 2020 році.

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості демонструє нестабільну динаміку. У 2023 році він знизився на 3,81 порівняно з 2022 роком, але зріс у 2021 році на 2,75 і в 2020 році на 4,54. Тривалість обороту дебіторської

заборгованості також характеризується коливаннями, що вимагає додаткової уваги.

На основі аналізу можна зробити висновок про необхідність вдосконалення політики управління дебіторською заборгованістю, зокрема, запровадження умов часткової передоплати для клієнтів, які не дотримуються строків оплати.

Коефіцієнт кредиторської заборгованості у 2023 році зріс до 6,18, що більше, ніж у 2022 році (4,73) і значно перевищує показник 2020 року (0,65). Такі зміни вказують на пришвидшення оплати боргів ПрАТ «Оболонь».

Період окупності власного капіталу поступово скорочується, що свідчить про стабільність власних коштів і зростання добробуту власників підприємства.

2.3. Аналіз ресурсів підприємства

Ресурси підприємства – це сукупність всіх засобів, які підприємство має в своєму розпорядженні для здійснення господарської діяльності. Ресурси поділяються на кілька основних груп залежно від їх призначення, форми використання та джерел залучення.

Майновий стан підприємства є важливим аспектом його фінансової стійкості, ефективності діяльності та конкурентоспроможності. Показники майнового стану підприємства відображають стан і структуру його активів у поєднанні з джерелами їх фінансування. Їх поділяють на дві основні групи:

1. Показники, що характеризують стан основних засобів.
2. Показники, що визначають стан оборотних коштів.

Детальний аналіз майнового стану ПрАТ «Оболонь» наведено нижче.

Аналіз майнового стану ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	Питома вага,%			Темп зростання,%		
				2021	2022	2023	2021	2022	2023
1. Необоротні активи									
Нематеріальні активи	22 345	8 337	6 857	0,48	0,12	0,11	-0,63	-0,18	-0,69
Незавершені капітальні інвестиції	46 493	48 455	20 201	0,99	0,7	0,33	0,04	-0,58	-0,57
Основні засоби	2 906 500	5 141 361	4 867 736	62,01	74,71	79,67	0,77	-0,05	0,67
Довгострокові фінансові інвестиції	145 696	18 522	109 397	3,11	0,27	1,79	-0,87	4,91	-0,25
Дебіторська заборгованість	14	0	0	0	0	0	-1	-	-1
Відстрочені податкові активи	17 293	0	0	0,37	0	0	-1	-	-1
Усього за розділом 1	3 138 341	5 216 689	5 004 205	66,95	75,81	81,9	0,66	-0,04	0,59
2. Оборотні активи									
Запаси	895 375	750 563	719 638	19,1	10,91	11,78	-0,16	-0,04	-0,2
Дебіторська заборгованість	621 562	851 581	338 771	13,26	12,38	5,54	0,37	-0,6	-0,45
Грошові кошти та їх еквіваленти	9 776	46 172	16 876	0,21	0,67	0,28	3,72	-0,63	0,73
Інші оборотні активи	19 198	16 455	30 659	0,41	0,24	0,5	-0,14	0,86	0,6
Усього за розділом 2	1 549 136	1 664 771	1 105 944	33,05	24,19	18,1	0,07	-0,34	-0,29

3. Необоротні активи, утримувані для продажу	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Всього майна	4 687 477	6 881 460	6 110 149	100	100	100	0,47	-0,11	0,3

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

З аналізу таблиці 2.5 видно, що загальна вартість майна ПрАТ «Оболонь» у 2022 році становила 6 881 460 тис. грн, що на 2 193 983 тис. грн (або на 0,47%) більше, ніж у 2021 році. Однак у 2023 році цей показник знизився до 6 110 149 тис. грн, скоротившись на 771 311 тис. грн (або на 0,11%). Основною причиною цього скорочення стало зменшення необоротних активів на 212 484 тис. грн (або на 0,04%), що відбулося через зниження залишкової вартості основних засобів. Це є негативним фактором, оскільки може свідчити про недостатнє оновлення основних засобів.

Позитивною динамікою стало скорочення відстрочених податкових активів у 2022 році на 17 293 тис. грн (або на 1%) порівняно з 2021 роком.

Оборотні активи у 2022 році зросли на 0,07% і становили 1 664 771 тис. грн. Проте у 2023 році їх вартість знизилася до 1 105 944 тис. грн, що на 0,34% менше, ніж у 2022 році. У структурі оборотних активів у 2023 році спостерігалось скорочення запасів, грошових коштів і їх еквівалентів, що негативно позначається на фінансовій стабільності підприємства.

Водночас скорочення дебіторської заборгованості у 2023 році на 512 810 тис. грн (або на 0,6%) можна вважати позитивним фактором, за умови, що доходи підприємства демонструють зростання.

Аналіз майнового стану ПрАТ «Оболонь» свідчить про те, що в структурі майна підприємства переважають необоротні активи, решта припадає на оборотні активи. Найбільш важливим елементом необоротних активів були

основні засоби. Найбільш важливими елементами оборотних активів були запаси та дебіторська заборгованість.

У таблиці 2.6 надається аналіз ефективності використання майна підприємства.

Таблиця 2.6

Аналіз показників майнового стану ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Назва показника	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення (+/-)		
				2021-2022	2022-2023	2023-2021
Частка активної частини основних засобів	40,16	66,67	66,29	26,51	-0,38	26,13
Коефіцієнт накопичення зносу	0,54	0,57	0,59	0,03	0,02	0,05
Коефіцієнт придатності	0,55	0,43	0,41	-0,12	-0,02	-0,14
Рентабельність основних активів	0,46	0,26	0,16	-0,20	-0,10	-0,3
Індекс постійного активу	2,36	2,09	2,40	-0,27	0,31	0,04
Коефіцієнт реальної вартості майна	0,95	0,86	0,91	-0,09	0,05	-0,04
Коефіцієнт реальної вартості основних засобів	0,81	0,75	0,80	-0,06	0,05	-0,01
Коефіцієнт мобільності	0,22	0,32	0,22	0,10	-0,1	0
Фондомісткість	1,27	1,05	0,98	-0,22	-0,07	-0,29
Фондоозброєність	781,0	2029,77	2012,28	1248,77	-17,49	1231,28
Фондовіддача	0,79	0,95	1,01	0,16	0,06	0,22

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Згідно з таблицею 2.6, частка активної частини основних засобів ПрАТ «Оболонь» у 2022 році зросла на 26,51 п.п. порівняно з 2021 роком і становила 66,67%, що є негативною тенденцією. У 2023 році цей показник зменшився на 0,38 п.п., досягнувши 66,29%, що є позитивним явищем.

Коефіцієнт накопичення зносу, який відображає ступінь фізичного старіння основних засобів, упродовж усіх досліджуваних років демонструє тенденцію до зростання. Коефіцієнт реальної вартості майна в період 2021–2023 років перевищує значення 0,5, що свідчить про достатню забезпеченість виробничого процесу засобами виробництва.

Коефіцієнт мобільності у 2022 році збільшився на 0,1 порівняно з 2021 роком, але у 2023 році зменшився на 0,1 порівняно з 2022 роком.

Найвища фондомісткість була зафіксована у 2021 році, коли частка вартості основних засобів у складі вартості виробленої продукції становила 1,27 грн на 1 грн виробленої продукції. У 2022 році цей показник знизився до 1,05 грн, а у 2023 році — до 0,98 грн.

Збільшення фондоозброєності пов'язане зі скороченням середньооблікової чисельності працівників: з 2830 до 2602 осіб у 2022 році та з 2602 до 2487 осіб у 2023 році.

Трудові ресурси — це сукупність населення, яке має необхідні фізичні, інтелектуальні та професійні здібності для участі в трудовій діяльності, спрямованій на створення матеріальних і нематеріальних благ та послуг.

Коли компанія приймає працівника, трудовий договір оформлюється на основі контракту. Умови договору визначаються угодою між роботодавцем і працівником, включаючи терміни дії, права, обов'язки, відповідальність сторін, матеріальне забезпечення, організацію праці та порядок розірвання договору. Зазвичай тривалість робочого тижня становить не більше 40 годин. Протягом робочої зміни передбачені дві 15-хвилинні перерви на відпочинок та півгодинна

перерва на обід. Перед святковими днями робочий день скорочується на одну годину.

Жінкам заборонено виконувати важкі роботи, наприклад, піднімати та транспортувати вантажі вагою понад 10 кг. Також жінки не можуть залучатися до нічних змін, надурочних робіт, робіт у вихідні дні, а вагітних жінок і матерів дітей до трьох років не можна відправляти у відрядження. Жінки, які мають двох і більше дітей до 15 років або дитину з інвалідністю, мають право на додаткову щорічну оплачувану відпустку тривалістю до п'яти календарних днів без урахування вихідних. Крім того, матері дітей до шести років можуть скористатися відпусткою без збереження заробітної плати.

Таблиця 2.7

Аналіз облікової кількості працівників на ПрАТ “Оболонь” 2019-2023 рр.

Рік	Облікова кількість працівників, осіб	Облікова кількість жінок, осіб
2019	2 487	667
2020	3 160	659
2021	3 084	643
2022	3 098	638
2023	3 103	622

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Наймання осіб молодше 18 років для виконання нічних, понаднормових, важких робіт або роботи у вихідні дні суворо заборонено. Працівники цього віку мають право на неоплачувану відпустку тривалістю один календарний місяць, яку можна взяти влітку або в інший час за погодженням із керівництвом.

Працівникам, які щонайменше 80% робочого часу зайняті у шкідливих умовах праці, нараховується доплата з фонду оплати праці в розмірі від 4% до 12% тарифної ставки. Перелік виробництв, цехів, професій і посад, що дають

право на додаткові відпустки через шкідливі або важкі умови праці, оновлюється щороку з урахуванням змін у виробництві та впровадження нових професій і робіт, які створюють подібні умови.

Таблиця 2.8

**Чисельність працівників ПрАТ “Оболонь” за віковими категоріями
станом на 2023 р.**

Вікові категорії	Робочі, технічні службовці	Керівники, професіонали, фахівці	Всього працівників
18-25 років	63 із них жінок - 10	20 із них жінок – 11	83 із них жінок – 21
26-40 років	288 із них жінок – 38	362 із них жінок – 118	650 із них жінок – 156
41-55 років	617 із них жінок – 143	355 із них жінок – 120	952 із них жінок – 263
56-60 років	205 із них жінок – 71	61 із них жінок – 39	266 із них жінок – 110
61-74 років	168 із них жінок – 44	76 із них жінок – 28	244 із них жінок – 72
Всього	1341 із них жінок - 306	854 із них жінок - 316	2195 із них жінок - 622

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Атестація умов праці на відповідних робочих місцях здійснюється перед затвердженням списку. Працівникам, які залучені до допомоги уповноваженому персоналу або добровільним пожежникам на державній службі, надаються додаткові два календарні дні відпустки.

Для визначення рівня продуктивності праці необхідно враховувати обсяг виробництва, кількість працівників та кількість годин роботи на одного

працівника за кожен рік (2021–2023). Для цього використовуються дані звітності, опублікованої на офіційному сайті компанії "Оболонь".

У 2021 році обсяг виробництва становив 134,3 млн дал, кількість працівників — 3160, а кількість робочих годин на одного працівника — 1836.

Рівень продуктивності праці у 2021 році розраховується так:

Продуктивність праці 2021 = 134,3 млн дал / (3160 працівників × 1836 годин) = 23,14 дал/год.

У 2022 році обсяг виробництва склав 125,8 млн дал, кількість працівників — 3084, а робочі години на одного працівника — 1842.

Рівень продуктивності праці у 2022 році:

Продуктивність праці 2022 = 125,8 млн дал / (3084 працівників × 1842 години) = 22,14 дал/год.

У 2023 році обсяг виробництва досяг 127,8 млн дал, кількість працівників — 3098, а кількість годин роботи на одного працівника — 1876.

Рівень продуктивності праці за 2023 рік розраховується наступним чином:

Продуктивність праці 2023 = 127,8 млн дал / (3098 працівників × 1876 годин) = 21,98 дал/год.

У 2023 році обсяг виробництва становив 58,8 млн дал, кількість працівників — 3103, а кількість годин роботи на одного працівника — 1736.

Рівень продуктивності праці за 2022 рік:

Продуктивність праці 2023 = 58,8 млн дал / (3103 працівників × 1736 годин) = 10,91 дал/год.

Таким чином, рівень продуктивності праці на підприємстві "Оболонь" за період з 2021 по 2023 роки знизився з 23,14 дал/год до 10,91 дал/год.

Для розрахунку коефіцієнта плинності кадрів необхідно знати кількість працівників, які залишили компанію за певний період, та середню кількість працівників за той самий період. Ці дані доступні у звітності компанії "Оболонь" за відповідні роки, опублікованій на їхньому офіційному сайті:

Таблиця 2.9

Звітність плинності кадрів ПрАТ "Оболонь"

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.
Середня кількість працівників	3 160	3 084	3 098	3 103
Працівники, які покинули компанію	109	146	82	131

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Тепер можна розрахувати коефіцієнт плинності кадрів за кожен рік:

$$2020: (109 / 3,160) * 100\% = 3.44\%$$

$$2021: (146 / 3,084) * 100\% = 4.73\%$$

$$2022: (82 / 3,098) * 100\% = 2.64\%$$

$$2023: (131 / 3,103) * 100\% = 4.22\%$$

Отже, коефіцієнт плинності кадрів за період з 2020 по 2023 роки становить:
 $((109+146+82+131) / (3,160+3,084+3,098+3,103)) * 100\% = 3.76\%$.

Далі розрахуємо коефіцієнт звільнень. Для цього потрібно знати кількість звільнених працівників та середньорічну кількість працюючих. Необхідні дані можна знайти у звітності компанії "Оболонь", опублікованій на їхньому офіційному сайті.

Таблиця 2.10

Аналіз коефіцієнту звільнення за 2021-2023рр.

Показники	2021р.	2022р.	2023р.
Середня кількість працівників	3 160	3 084	3 098

Продовж. табл. 2.10

Кількість звільнених працівників	152	137	135
Коефіцієнт звільнень	0,0481	0,0444	0,0436

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Аналізуючи рівень кваліфікації співробітників ПрАТ “Оболонь”, можна зазначити, що 84,32% працівників мають акредитацію 1–4 рівня. Це свідчить про те, що коефіцієнт підвищення кваліфікації також становить 84,32%.

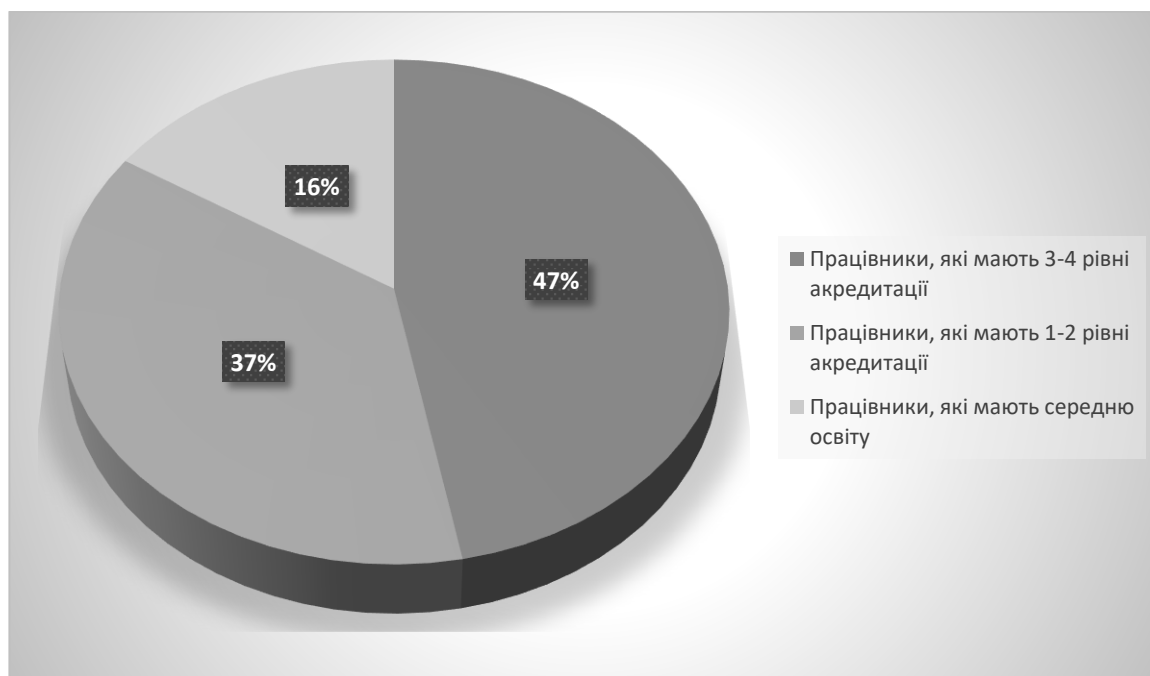


Рис. 2.2. Статистика по рівню кваліфікації персоналу ПрАТ “Оболонь”

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Суперечки між роботодавцем і працівником щодо умов найму вирішуються відповідно до положень, передбачених колективним договором. Комісія з трудових спорів зобов'язана розглянути подане звернення та надати письмову відповідь упродовж 10 днів з моменту подання заяви, якщо одна зі сторін незадоволена умовами. У разі незгоди з рішенням комісії будь-яка сторона має право звернутися до суду [14].

ПрАТ «Оболонь» як роботодавець визнає мінімальну заробітну плату як оплату за виконану роботу відповідно до тимчасових норм, норм виробітку, обслуговування та посадових завдань. Оплата праці встановлюється у вигляді тарифних ставок (окладів) для службовців і штатної оплати для робітників.

На підприємстві заробітна плата визначається двома способами: погодинною та відрядною. Працівники, такі як охоронці та водії, зазвичай отримують оплату залежно від кількості відпрацьованих годин щотижня. Промислові робітники, як правило, працюють за відрядною системою, де винагорода залежить від кількості виготовлених одиниць продукції, помноженої на встановлену ставку заробітної плати за одиницю продукції [14].

Таблиця 2.11

Витрати на оплату праці в період з 2020-2023 рр.

Показник	2020р.	2021р.	2022р.	2023р.	Відхилення	
					абс.	відн.
Витрати на оплату праці	626 692	705 528	728 365	853 060	124 695	14,62
Відрахування на соціальні заходи	132 414	149 141	154 432	182 848	28 416	15,54

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

У 2022 році середньомісячна заробітна плата на ПрАТ «Оболонь» знизилася на 17,4% порівняно з попереднім роком і склала 12 205 гривень. Однак

у 2023 році заробітна плата зросла до 13 516 гривень, що на 10,8% більше, ніж у 2022 році. Загалом, за досліджуваний період середньомісячна заробітна плата на підприємстві скоротилася на 8,4%.

Індекс зростання заробітної плати з 2022 року майже співпадає з індексом зростання продуктивності праці, що вказує на збалансований взаємозв'язок між цими показниками. У 2021 і 2022 роках зростання заробітної плати випереджало зростання продуктивності праці, про що свідчить коефіцієнт випередження, менший за 1.

У 2023 році ПАТ «Оболонь» планує досягти економії фонду оплати праці у розмірі 2480,4 тис. грн. Раніше перевитрата фонду свідчила про неефективне його використання: у 2021 році вона становила 81 013,2 тис. грн, а у 2022 році — 32 625,4 тис. грн.

Щастя працівників і плинність кадрів є важливими показниками, що дозволяють оцінити продуктивність компанії. Аналіз плинності кадрів є критично важливим, оскільки може свідчити про ранні ознаки системних проблем у діяльності бізнесу [16].

Висновки до розділу 2

Проведений аналіз підтверджує, що «Оболонь» є підприємством повного циклу. Окрім виробництва напоїв, компанія займається сільськогосподарською діяльністю, вирощуючи хміль та ячмінь, а також виробництвом і переробкою тари для своєї продукції. Встановлено, що до складу корпорації «Оболонь» входять 10 підприємств.

У ході дослідження було розглянуто тенденції розвитку пивоварної галузі України, діяльність ПрАТ «Оболонь», визначено основних конкурентів, проаналізовано динаміку ключових економічних і фінансових показників, баланс підприємства, показники рентабельності та фінансові коефіцієнти, які характеризують ефективність його діяльності. Зміни у фінансовій діяльності свідчать про підвищення швидкості погашення заборгованості ПрАТ «Оболонь». Період окупності власного капіталу також поступово скорочується, що вказує на стабільність власних фінансових ресурсів і зростання добробуту власників.

Було проведено аналіз управління персоналом на підприємстві, який показав, що процес підбору кадрів здійснюється згідно з визначеними процедурами та з урахуванням вимог до кандидатів на відкриті посади. Крім того, виявлено наявність програми розвитку персоналу, яка включає організацію навчань і тренінгів для підвищення кваліфікації працівників та забезпечення їх професійної компетентності у виконанні посадових обов'язків.

РОЗДІЛ 3

АНАЛІЗ СТАНУ ІНВЕСТИЦІЙНО-ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

3.1. Аналіз інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь»

Якщо говорити про інноваційну складову діяльності ПрАТ «Оболонь», можна впевнено стверджувати, що підприємство усвідомлює важливість досліджень та нововведень. Незважаючи на вплив факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, компанія зберігає лідерські позиції на окремих сегментах ринку.

Однак, маркетингова політика підприємства стикається з певними викликами. Спочатку діяльність компанії була зосереджена виключно на виробництві пива. Завод із самого початку відзначався високою якістю, оскільки до його створення залучали найкращих майстрів і технологів із Чехії. Це дозволило виготовляти справжнє живе пиво, яке здобуло значний попит серед споживачів. З часом «Оболонь» почала впроваджувати новітні технології, що забезпечило не лише високу якість продукції на національному рівні, але й конкурентоспроможність на міжнародних ринках завдяки технологічним особливостям виробничих процесів.

На базі підприємства функціонують дослідницькі та інноваційні центри, а також експериментальна лабораторія. Компанія активно проводить маркетингові дослідження, які забезпечують релевантну інформацію для розробки та реалізації інноваційної політики.

Прикладом успішної стратегії диференціації є випуск безалкогольного напою «Живчик». Це солодка газована вода з додаванням яблучного соку та екстракту ехінацеї, яка одразу завоювала значну частку ринку. Цей продукт став не лише джерелом популярності для «Оболоні», але й прикладом ефективної інновації, підкріпленої вдалою маркетинговою стратегією.

Активна реклама на телебаченні, розіграші призів, інтерактивний сайт і правильне позиціонування продукту забезпечили увагу покупців. Напій був орієнтований на дітей та молодь завдяки корисним властивостям трав'яного екстракту, що зміцнює імунітет. Він також сподобався дорослим, які звертають увагу на здорове харчування. Завдяки тому, що «Живчик» пропонував більш здорову альтернативу конкурентним напоям із підсолоджувачами, продукт отримав високу популярність серед різних категорій споживачів.

Хоча продукт «Живчик» має тривалу історію успіху, на ринку досі відсутні прямі аналоги, які могли б створити серйозну конкуренцію. Проте ситуація є складнішою, ніж здається. ПрАТ «Оболонь» тривалий час утримувала високі позиції завдяки цьому продукту, але з плином часу глобальний тренд на здорове харчування набуває все більшого значення.

Сьогодні на ринку з'являється дедалі більше продуктів, які за складом є більш натуральними та перевершують «Живчик» за своїми характеристиками. Одна з ключових проблем, з якою стикається людство у сфері харчування, — це ожиріння. Надмірна кількість калорій, спожитих протягом дня, є головним фактором накопичення жиру. Згідно з дослідженнями, однією з найбільш шкідливих категорій продуктів у цьому контексті є солодкі напої. Високий вміст цукру та низька поживна цінність таких напоїв не забезпечують організм корисними речовинами, а лише сприяють різкому підвищенню рівня глюкози в крові. У сучасних умовах, без регулярних фізичних навантажень середньої інтенсивності, організм не здатний ефективно використовувати цю енергію.

Щоб адаптуватися до змін і зміцнити позиції «Живчика», у 2021 році ПрАТ «Оболонь» представила оновлений дизайн продукту в партнерстві з креативною агенцією «Servicerplan». Як зазначено на офіційному сайті компанії, було проведено нейромаркетингове дослідження, яке включало тестування реакцій споживачів на нові етикетки. З використанням методів айтрекінгу, електроенцефалографії та проективного опитування було обрано оптимальний дизайн упаковки, що відповідає сучасним запитам ринку та підвищує привабливість продукту.

На даний момент ефективність впроваджених змін залишається низькою. Як уже зазначалося, «Живчик» пережив період своєї новизни на ринку солодких напоїв, і поточні заходи з боку керівництва не забезпечують достатнього зміцнення конкурентних позицій. Редизайн етикетки викликав певний інтерес у споживачів, але не зміг створити справжній новий досвід. Це свідчить про недостатнє розуміння принципів формування конкурентних переваг.

На ринку з'являється велика кількість альтернативних напоїв, що мають агресивну маркетингову стратегію та сучасний підхід до рекламування. До таких конкурентів належать комбуча (напій із чайного гриба), напої з натуральними смаками без цукру та bubble-tea. Вони пропонують радикально інші характеристики, які відповідають сучасним тенденціям здорового способу життя.

Компанія також внесла зміни в упаковку, створивши пляшки об'ємом 0,33 л із зручною кришкою flip-top, орієнтовані на наймолодших споживачів. Це, як зазначено на офіційному сайті, мало сприяти підвищенню лояльності батьків до продукції. Однак і ці заходи не забезпечили суттєвого впливу на продажі.

Ймовірно, керівництво все ще вважає, що «Живчик» відповідає стратегії диференціації, пропонуючи унікальні характеристики, тоді як основний акцент зроблено на зовнішньому вигляді продукції. Відсутність глибокого аналізу конкурентів і тенденцій ринку призвела до інвестицій у нерезультативні дії.

Схожі помилки можна спостерігати на прикладі продукту «Beermix Energy» — нового пивного міксу, який мав поєднувати пиво з фруктовими смаками та енергетиком. Продукт був спрямований на молодь і позиціонувався як розширення успішної лінійки «Beermix». Однак основною проблемою став недооцінений тренд на здоровий спосіб життя і зміну харчових звичок.

Сучасний споживач все частіше уникає продуктів, що шкодять здоров'ю, таких як енергетики в поєднанні з алкоголем. Вони можуть спричинити серцево-судинні проблеми через одночасний вплив речовин, що підвищують і знижують артеріальний тиск. Доведено також, що вживання таких напоїв може спричинити

відмирання клітин головного мозку через алкогольну інтоксикацію. Попит на подібні продукти, хоча й не зник повністю, поступово зменшується.

Отже, ключовою помилкою керівництва «Оболонь» став поверхневий аналіз ринкових тенденцій і недооцінка впливу глобального тренду на здорове харчування. Це зумовило низьку ефективність як редизайну «Живчика», так і запуску нових продуктів, таких як «Beermix Energy».

У статті «EVERYDAY HEALTH» зазначається, що одним із головних трендів 2023 року стало поступове зменшення споживання алкоголю [25].

Додатковою проблемою є підхід до реклами та комунікації зі споживачами. Протягом останніх 10 років частка аудиторії, яка активно переглядає телебачення, значно скоротилася. Рекламні кампанії бренду, які здійснювалися через телевізійні канали, втрачають ефективність і не забезпечують належного охоплення цільової аудиторії. У той же час активна діджиталізація відкриває нові можливості для ефективного маркетингу, що потребує менших витрат і не обмежується рамками телефірів.

ПрАТ «Оболонь» створила корпоративний сайт, на якому представлена інформація про виробництво, новини, звіти та асортимент продукції з короткими описами. Проте сучасні тенденції вимагають більш активного використання соціальних мереж, які є ключовою платформою для взаємодії зі споживачами завдяки високій концентрації аудиторії. На жаль, компанія недостатньо використовує ці можливості для просування своїх товарів, що створює прогалини в конкурентній боротьбі з тими гравцями ринку, які активно впроваджують діджитал-стратегії.

З точки зору технічної складової, автоматизація процесів завжди була важливим елементом роботи заводів «Оболонь». Завдяки автоматизації компанія не лише знижує витрати на оплату праці та оптимізує використання робочої сили, а й забезпечує дотримання строгих стандартів якості, що дозволяє випускати продукцію високого рівня.

Підприємство також інвестувало значні кошти в реалізацію енергозберігаючих та ресурсозберігаючих інновацій. Одним із перших проєктів

стала закупівля варильної системи німецького виробника «Ziemann». Це обладнання дозволило значно масштабувати виробничі потужності, збільшивши обсяги варіння холодного суслу в кілька разів і забезпечивши більш раціональне використання сировини.

На головному заводі «Оболонь» у Києві встановлено одну з найбільших у Європі ліній розливу напоїв від німецької компанії «KHS», яка дозволяє наповнювати понад 100 тисяч одиниць скляної тари за годину. Водночас обсяги розливу в інші види тари залишаються дещо нижчими [26].

Крім того, компанія інвестувала в будівництво солодового заводу, що дало можливість самостійно забезпечувати себе основною сировиною для виробництва. До цього значну частину інгредієнтів для пивоваріння доводилося закуповувати за кордоном, що створювало додаткові ризики в умовах економічної нестабільності. Завдяки новому заводу вдалося реорганізувати логістичні процеси, зменшити залежність від іноземних постачальників і пом'якшити вплив зовнішніх і внутрішніх факторів на діяльність підприємства.

ПрАТ «Оболонь» позиціонує себе як сильного гравця на ринку, роблячи акцент на високій якості продукції при відносно низькій собівартості. Основна частина алкогольних і безалкогольних напоїв компанії є стандартизованою з певними унікальними характеристиками. Висока ефективність виробничих процесів дозволяє підприємству знижувати витрати, що забезпечує можливість формування цінових конкурентних переваг для утримання ринкової частки [16].

3.2. Аналіз інвестиційної діяльності ПрАТ «Оболонь»

Протягом 35 років ПрАТ «Оболонь» активно розвиває технології виробництва, урізноманітнює асортимент та підвищує якість напоїв. Підприємство забезпечує роботою тисячі українців, сприяє розвитку регіонів своєї присутності, суміжних галузей та економіки України в цілому. Воно підтримує національну культуру, традиції, спорт і реалізує численні соціальні

проекти та спонсорські ініціативи. Компанія входить до ТОП-100 найбільших роботодавців України, надаючи робочі місця для 4000 людей.

Завдяки вдалій інвестиційній політиці та спрямуванню значних ресурсів на модернізацію і нарощення виробничих потужностей, ПрАТ «Оболонь» має змогу виробляти широкий спектр продукції: пиво, слабоалкогольні та безалкогольні напої, а також здійснювати вторинну переробку сировини, займатися сільським господарством та благодійною діяльністю.

Ефективна інвестиційна діяльність дозволила не лише модернізувати існуючі потужності й ввести в експлуатацію нові, але й значно покращити якість продукції, досягнувши максимальної енергоефективності.

Соціальна відповідальність компанії сприяє раціональному споживанню ресурсів, розвитку людського капіталу, збереженню соціальної згуртованості та формуванню національних і сімейних цінностей. Серед соціальних ініціатив «Оболонь» – підтримка дитячих будинків і садочків, допомога ветеранам та інвалідам, фінансування реставрації релігійних об'єктів, сприяння розвитку спорту, освітні проекти та підтримка талановитої молоді.

Сьогодні «Оболонь» експортує продукцію до 52 країн світу. Розширення географії експорту є одним із ключових пріоритетів компанії, що сприяє збільшенню обсягів виробництва, валютним надходженням і стабільності роботи як корпорації, так і економіки України.

Компанія є одним із чотирьох найбільших гравців на ринку пива України, посідаючи третє місце з часткою 23%, і успішно конкурує з транснаціональними корпораціями.

Таблиця 3.1

Інвестиційна діяльність ПрАТ “Оболонь” протягом 2012–2023 рр.

Інвестиційний проект	Обсяг інвестицій	Термін реалізації
	Результат	
	1 млн євро	2012-2013рр.
	-Підвищення продуктивності виробничих процесів	

Впровадження технології рекуперації енергії	-Зменшення впливу виробництва на навколишнє середовище -Економія ресурсів
	Економія за опалювальний період 118 тис. грн

Продовж. табл. 3.1

	100 тис. гривень	2012р.
Проект переробки відходів пивоваріння (пивної дробини)	<ul style="list-style-type: none"> -Високоякісний корм для потреб сільського господарства -Випущено 145 тис. тонн сухої пивної шротини -Значне зменшення утворення відходів вологої дробини -Покращення санітарного стану території -Зменшення викидів в атмосферу відпрацьованих газів автотранспорту -Зменшення обсягів органічних відходів -Запобігання викидів парникових газів (метану) в атмосферу -Заснування енергетичної компанії “Оболонь-Ойл”, що виготовила дослідно-промислову установку отримання пального із полімерних відходів -Забезпечення власних потреб у паливі та утилізація шкідливих відходів 	
	16.0 млн гривень	2016р.
Охорона довкілля	<ul style="list-style-type: none"> -Зменшення забруднення довкілля -Закупка сировини і матеріалів на обслуговування природоохоронного обладнання 	

	<p>-Капітальні інвестиції на встановлення пилегазоочисного обладнання високої ефективності</p> <p>-Оплата за надання послуг екологічного характеру з утилізації деяких видів відходів</p>
--	---

Продовж. табл. 3.1

	1,8 млн гривень	2016-2017рр.
Спонсорські та благодійні проекти	<p>-Підтримка українських традицій</p> <p>-Підвищення охорони праці і виробничої безпеки</p> <p>-Сприяння відродженню духовності та історико-культурної спадщини</p> <p>-Допомога соціально незахищеним верствам населення</p> <p>-Розвиток спорту</p>	
Впровадження системи ефективного автоматичного управління повітряними компресорами високого тиску для видуву ПЕТ-пляшок	1,6 млн. грн.	2021-2023рр.
	Очікуваний економічний ефект –1,6 млн. грн	
Використання повітродувки для перемішування стоків на станції нейтралізації	420 тис. грн.	2021-2022рр.
	<p>Це дасть можливість відмовитись від стисненого повітря із загальнозаводської мережі з вищим тиском. Розрахункова економія складає 420 тис. грн</p>	

Проект «Рекуперация енергії при газифікації рідкої вуглекислоти» та проект «Система автоматичного управління повітряними компресорами 7 Бар»	Окупність проекту півтора року суттєво зеконюмить енергію	
Проект з утилізації тепла випарів з конденсатного баку цеху №4 в опалювальний період для підігріву води в контурі системи опалювання	118 тис. грн.	2021-2022pp.

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Завдяки власній експериментальній лабораторії ПрАТ «Оболонь» здатна розробляти безліч зразків продукції під будь-який запит у найкоротші терміни. Цей інтелектуальний ресурс є важливим активом, що гарантує перспективний розвиток компанії. У 2021 році «Оболонь» отримала численні нагороди та відзнаки за свою продукцію, що свідчить про високий рівень її якості.

Одним із пріоритетів компанії є не лише закріплення позицій на ринку, але й турбота про довкілля та раціональне використання природних ресурсів. Для цього у «Оболоні» розроблена екологічна політика, яка забезпечує гармонійне співіснування із суспільством і відповідальність перед навколишнім середовищем. В екологічну стратегію входять такі заходи:

- Контроль за дотриманням екологічного законодавства.
- Використання сучасного обладнання для мінімізації викидів.

- Раціональне використання ресурсів, включно з дотриманням норм водовідведення.
- Моніторинг роботи очисних споруд.
- Програми мінімізації та переробки відходів.
- Дотримання міжнародних стандартів у природоохоронній діяльності.

У 2021 році маржинальний прибуток від реалізації основної продукції зріс на 44 млн грн (+3,7%) порівняно з попереднім роком. Основними чинниками цього стали підвищення цін (+386 млн грн), збільшення обсягів продажів (+50 млн грн) та вдосконалення структури реалізації (+16 млн грн). Однак зростання постійних витрат, зокрема на персонал, адміністративні потреби та інші операції, знівельовало цей ефект, і прибуток залишився на рівні минулого року. Основним викликом для компанії у 2022 році стало зменшення темпів зростання постійних витрат.

Обсяги продажів продукції у 2021 році збільшилися на 2491 тис. дал (+4,3%). Виручка зросла на 535 млн грн (+13%), з яких внутрішній ринок забезпечив 439 млн грн (+14%), а експорт — 134 млн грн (+32%).

ПрАТ «Оболонь» продовжує розширювати свою частку ринку в Україні та експортувати продукцію до багатьох країн світу, залишаючись єдиною національною корпорацією такого масштабу в Центральній та Східній Європі. Успішний експорт забезпечує стабільні доходи компанії, а її статус експортера №1 в галузі підтверджує високий потенціал подальшого розвитку.

Аналіз ефективності використання власного та позикового капіталу є ключовим інструментом для збору, порівняння, обробки та застосування даних фінансового обліку і звітності. Він виконує такі функції:

1. Оцінка поточного фінансового стану підприємства та прогнозування його майбутнього.
2. Обґрунтування темпів розвитку компанії, зокрема мобілізації фінансових ресурсів, що включає визначення доступних джерел і оцінку раціональних способів їх залучення.
3. Виявлення ризиків, пов'язаних із залученням позикового фінансування.

4. Оптимізація структури капіталу компанії та обґрунтування шляхів її вдосконалення.

Правильне співвідношення між власними та позиковими джерелами фінансування відіграє важливу роль у зміцненні фінансової стійкості підприємства. Ефективність і доцільність використання позикових коштів оцінюють за такими показниками: вартість позикового капіталу, рентабельність позикових коштів і тривалість їх обороту.

У фінансовому менеджменті виділяють два основних шляхи максимізації вартості компанії. Перший - за рахунок впливу на структуру активів - вибір конкретного співвідношення елементів активів, що сприяє збільшенню вартості компанії. При цьому рекомендується особливу увагу приділяти структурі нематеріальних активів, куди входять: інтелектуальна власність, майнові права, вартість ділової репутації.

Другий варіант максимізації вартості компанії - за рахунок впливу на структуру пасивів організації. Даний спосіб представляє основний інтерес в системі управління вартістю як механізм формування оптимальної структури джерел фінансування активів компанії, які в подальшому будуть генерувати додатковий грошовий потік для підприємства. Дане співвідношення в конкретних умовах залежить від ряду факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, характерних для певної галузі, в якій підприємство здійснює свою основну діяльність.

Таблиця 3.2

Аналіз динаміки власного капіталу ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023рр

Назва показника	Роки			Відхилення (+/-)		
	2021р	2022р	2023р	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Статутний капітал	73 144	73 144	73 144	0	0	0
Капітал у дооцінках	2 763 289	2 603 868	2 445 387	-159 421	-158 481	-317 902

Додатковий капітал	8 353	1 916	1 198	-6 437	-718	-7 155
Резервний капітал	-2 356	0	0	2 356	0	2 356
Нерозділений прибуток	-746 302	-329 248	167 847	417 054	497 095	914 149
Вилучений капітал	13 580	13 580	13 580	0	0	0

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Згідно з даними таблиці 3.2, у 2023 році власний капітал підприємства зріс на 591 448 тис. грн порівняно з 2021 роком і склав 2 673 996 тис. грн. Зміни у власному капіталі відбулися за рахунок зменшення капіталу в дооцінках та резервного капіталу, який знизився до -2 356 тис. грн у 2021 році та становив 0 у 2022 та 2023 роках. Водночас непокритий збиток демонстрував позитивну динаміку: з 746 302 тис. грн у 2021 році він трансформувався у 167 847 тис. грн нерозподіленого прибутку у 2023 році, що є безперечною позитивною тенденцією.

Зниження окремих показників структури власного капіталу є негативним явищем, яке може свідчити про недостатній контроль з боку власників компанії над господарською діяльністю та про низьку активність підприємства на ринку. Проте варто відзначити значні покращення: у 2023 році підприємство вперше за аналізований період досягло показника нерозподіленого прибутку.

Аналіз динаміки позикового капіталу підприємства за звітний період представлений у таблиці 3.3:

Таблиця 3.3

Аналіз динаміки позикового капіталу ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023рр

Назва показника	Роки			Відхилення (+/-)		
	2021р	2022р	2023р	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	1 297 478	867 166	1 020 282	-430 312	153 116	-277 196
Короткострокові кредити банків	1 419 600	255 933	394 848	-1 163 667	138 915	-1 024 752
Поточна кредиторська заборгованість за :						
товари	1 021 281	909 794	709 905	-111 487	-199 889	-311 376
розрахунками з бюджету	91 167	104 445	102 148	13 278	-2 297	10 981
розрахунками зі страхування	923	6 382	4 980	5 456	-1 402	4 054
розрахунками з оплати праці	44 447	57 270	80 097	12 823	22 827	35 650
розрахунками з учасниками	1 876	1 876	1 876	0	0	0
Поточні забезпечення	69 804	13 639	33 497	-56 165	19 858	-36 307

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Аналіз динаміки позикового капіталу ПрАТ «Оболонь» свідчить про домінування довгострокових кредитів у структурі зобов'язань. У 2023 році їх обсяг становив 1 020 282 тис. грн, що на 277 195 тис. грн менше, ніж у 2021 році. Це вказує на те, що компанія залучає значні обсяги ризикових кредитів, які не використовуються належним чином.

Кредиторська заборгованість за товари також є суттєвою частиною зобов'язань. У 2023 році цей показник зменшився на 199 889 тис. грн і склав 709 909 тис. грн порівняно з 2022 роком, коли він досягав 909 794 тис. грн. У 2021 році обсяг кредиторської заборгованості становив 1 021 281 тис. грн, що на 111 487 тис. грн більше, ніж у 2022 році. Це свідчить про нестачу власних ресурсів у підприємства для своєчасного погашення заборгованості перед постачальниками, підрядниками та за виконані роботи чи послуги.

Довгострокові зобов'язання у 2023 році зросли до 153 116 тис. грн.

Виникає необхідність більш ефективного управління структурою капіталу в межах загальної системи управління вартістю підприємства. Оптимізація співвідношення власного та позикового капіталу дозволить компанії максимізувати свою вартість, підвищуючи фінансову стабільність.

Хоча фінансова політика більшості організацій є обґрунтованою, управління структурою власного та позикового капіталу стає критично важливим завданням. Збільшення частки джерел формування активів, які наразі займають невелику частину капіталу, сприятиме підвищенню фінансової стійкості, платоспроможності та максимізації вартості компанії у довгостроковій перспективі.

Прибуток без сумніву відіграє важливу роль в діяльності кожного підприємства, так як з її ростом розширюються фінансові можливості для розширеного відтворення, збільшення оборотних засобів і внутрішньогосподарських фондів накопичення. Прибуток – основний показник якості роботи підприємства, її зростання можна домогтися шляхом розширення виробництва і підвищення якості реалізованої продукції, при оптимізації процесу, заснованого на економії витрат на виробництво продукції.

У процесі аналізу прибутку та рентабельності підприємства необхідно детально вивчати його виробничий потенціал, щоб виявити можливості більш ефективного використання його складових. Особливо важливо дослідити можливість зменшення обсягів використання виробничих ресурсів за збереження незмінного обсягу виробництва. У цьому контексті слід приділити

увагу факторам, що впливають на виручку і прибуток, а також визначенню резервів для збільшення обсягів виробництва й реалізації продукції та зниження її собівартості.

Підприємство повинно регулярно аналізувати процеси формування, розподілу та використання прибутку, щоб підвищувати ефективність управління своєю прибутковістю. Результати такого аналізу є важливими не лише для самого підприємства, але й для зовнішніх користувачів фінансової інформації, які також потребують обґрунтованої оцінки фінансових результатів.

Головними завданнями аналізу фінансових результатів підприємства є:

- систематичний контроль за виконанням планів прибутку;
- виявлення факторів впливу на формування прибутку та розрахунки їхнього впливу;
- вивчення напрямків і тенденцій розподілу прибутку;
- виявлення резервів збільшення прибутку.

Джерела фінансування діяльності підприємства повинні постійно аналізуватися і триматися на контролі фінансових служб. Основою для проведення аналізу джерел фінансування ПрАТ «Оболонь» виступають бухгалтерські звіти господарства. Основними джерелами фінансування діяльності підприємства є його пасиви. Провідним показником оптимального фінансування організації є ефективне використання інвестованого капіталу з метою збільшення власного капіталу.

Таблиця 3.4

Динаміка джерел фінансування ПрАТ «Оболонь» за 2021-2023 рр.

Назва показника	Роки			Відхилення (+/-)		
	2021р	2022р	2023р	2022-2021	2023-2022	2023-2021
Власний капітал	2 082 548	2 336 100	2 673 996	253 552	337 896	591 448
Довгострокові зобов'язання і	1 297 478	867 166	1 020 828	-430 312	153 662	-276 650

забезпечення						
--------------	--	--	--	--	--	--

Продовж. табл. 3.4

Поточні зобов'язання і забезпечення	2 730 123	2 653 830	2 194 780	-76 293	-459 050	-535 343
БАЛАНС	6 110 149	5 857 096	5 889 058	-253 053	31 962	-221 091

Джерело: складено на основі даних підприємства[16].

Згідно з таблицею 3.4, у 2023 році ПрАТ «Оболонь» демонструвало позитивний фінансовий результат, що підтверджується збільшенням балансу на 31 962 тис. грн, зумовленим зростанням власного капіталу та довгострокових зобов'язань. У 2022 році підсумок балансу зменшився на 253 053 тис. грн порівняно з 2021 роком і склав 5 857 096 тис. грн. Це скорочення відбулося через збільшення власного капіталу та одночасне зменшення довгострокових зобов'язань (на 253 552 тис. грн), поточних зобов'язань (на 430 312 тис. грн) і забезпечень (на 76 293 тис. грн). Такі зміни свідчать про зменшення виробничих потужностей підприємства.

Важливо зазначити, що інвестори та підприємства можуть по-різному оцінювати зміни в структурі капіталу. Для банків і інвесторів більша частка власного капіталу клієнта підвищує довіру та знижує фінансові ризики. У той же час підприємства, зацікавлені в залученні позикових коштів, можуть використовувати їх для розширення виробництва та підвищення рентабельності власного капіталу, якщо вартість залучених коштів нижча за економічну рентабельність.

Під час внутрішнього аналізу фінансового стану необхідно дослідити динаміку і структуру власного та позикового капіталів, виявити причини змін у їх складових і надати оцінку цим змінам за звітний період.

3.3. Напрями підвищення інвестиційно-інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь»

Сьогодні управління персоналом виступає одним із ключових чинників успішної діяльності підприємства. Чимало керівників усвідомлюють, що людські ресурси є невід'ємною частиною організації, а управління ними потребує максимальної відповідальності. Одним із головних завдань менеджера з персоналу є створення такої кадрової політики, яка б відповідала стратегічним цілям підприємства у довгостроковій перспективі. Розробка ефективної кадрової політики є важливим елементом стратегічного планування компанії.

Для ПрАТ «Оболонь» важливою складовою кадрової політики є системний підхід до вирішення питань управління персоналом. Система управління персоналом виступає базовим компонентом розвитку організації, адже її основи закладаються одночасно із появою самої організації.

Інноваційно-інвестиційні процеси на підприємстві є однією з ключових підсистем, які впливають на успіх організації. Щоб забезпечити розвиток управління персоналом, важливо застосовувати науково обґрунтовані підходи, які дозволять ефективно регулювати та контролювати цей процес, забезпечуючи необхідні якісні зміни.

Для досягнення високої ефективності система управління персоналом має інтегрувати найкращі практики та технології, які узгоджуються з основними принципами управління. На мою думку, проектування такої системи слід починати із формування концепції управління, побудови власної моделі та розробки відповідної діяльності.

Для створення нових ринково-орієнтованих механізмів управління необхідно постійно здійснювати зміни, адаптуючи всі підрозділи підприємства до динамічних умов. У зв'язку з цим важливо безперервно вдосконалювати кадрову політику, досліджувати та впроваджувати ефективні методи і підходи до управління, а також розглядати кадрову політику як ключовий елемент стратегічного менеджменту.

Аналізуючи наявні проблеми в управлінні кадровою політикою, необхідно визначити актуальні напрями її оптимізації, що сприятимуть підвищенню ефективності роботи персоналу та загальної продуктивності підприємства.

Напрями вдосконалення кадрової політики на підприємстві ПрАТ «Облонь» [17]:

- вдосконалення діяльності планування управління кадровим складом;
- вдосконалення системи управління персоналом;
- вдосконалення системи мотивації;
- інформаційне забезпечення кадрової політики;
- покращення соціальних відносин;
- оцінка ефективності системи управління персоналом;
- контролінг персоналу.

Аналізуючи ці аспекти, можна зробити висновок, що вони тісно пов'язані з удосконаленням діяльності планування, системи управління персоналом, мотивації праці, покращенням соціальних відносин та оцінкою ефективності роботи з персоналом на підприємстві. Для оцінки ефективності кадрової політики необхідно забезпечити реалізацію функції контролю. Контролінг передбачає проведення регулярної, всебічної та об'єктивної оцінки ефективності впроваджених заходів у сфері управління персоналом.

Інноваційне управління персоналом створює довгострокові переваги для ПрАТ «Оболонь» за умови виконання трьох ключових умов:

- інновації засновані на принципах, що йдуть врозріз з традиційним управлінням;
- обов'язкова системність інновацій, що охоплює великий спектр процесів і методів;
- інновації представляють собою частину безперервного процесу нововведень.

У процесі розвитку система управління персоналом проходить усі етапи, характерні для інноваційного процесу. Хоча стандартних моделей створення

такої системи не існує, оскільки кожна організація має свої унікальні особливості, можна визначити загальні етапи та характеристики системи управління персоналом як інновації.

Розробка і впровадження технологій управління персоналом в організації зазвичай включає сім основних етапів:

1. Аналіз кадрової ситуації.
2. Внесення коректив у чинні положення.
3. Підготовка та узгодження проекту технології.
4. Затвердження розробленої технології.
5. Впровадження механізмів реалізації заходів.
6. Навчання персоналу новій технології.
7. Призначення відповідальних за реалізацію технології.

Персонал-технології поділяються на кілька основних груп:

- технології позикової праці;
- навчальні технології;
- технології підбору та найму персоналу;
- технології підвищення ефективності роботи;
- технології контролю праці;
- інформаційні технології.

Під час розробки системи управління персоналом необхідно враховувати ключові принципи побудови, а також визначати чинники, за яких конкретний варіант управління дає очікувані результати. Це особливо важливо, оскільки внутрішня специфіка підприємств та зовнішні умови їхньої діяльності можуть суттєво відрізнятися.

Розглянемо процес розробки та прийняття управлінського рішення на підприємстві ПрАТ «Оболонь» в табл 3.5.

Таблиця 3.5

Процес прийняття управлінського рішення ПрАТ «Оболонь»

Розробка і реалізація управлінського рішення	
1 етап: встановлення проблеми	Впровадити інноваційні методи управління персоналом
2 етап: постановка задачі	Використання нових методів управління персоналом для підвищення продуктивності праці і відповідно доходу
3 етап: визначення альтернатив	1. Підбір працівників 2. Оцінка діяльності 3. Навчання та підвищення кваліфікації 4. Матеріальне стимулювання 5. Управління кар'єрою
4 етап: вибір найкращого варіанту	Порівняння альтернатив та оцінка їх ефективності
5 етап: реалізація управлінського рішення	Впровадження вибраного заходу
6 етап: оцінка ефективності прийнятого рішення	Аналіз впливу заходу на кінцеві показники діяльності підприємства

Джерело: розроблено автором

Альтернативні варіанти представлені у таблиці 3.6, що дозволяє провести їх порівняння для вибору найбільш оптимального рішення.

Таблиця 3.6

Порівняння альтернатив

Параметр	Матеріальні, фінансові, трудова ресурси	Витрати на реалізацію заходу	Швидкість реалізації рішення	Вплив на результати діяльності

Підбір кваліфікованих працівників	Компанія має всі ресурси	Витрати на пошук та підбір персоналу незначні	Середня	Середній
Оцінка діяльності персоналу	Компанія має всі ресурси	Незначні	Займає багато часу	Середній
Навчання та підвищення кваліфікації працівників	Компанія має фінансові ресурси	Вимагає великих витрат	Займає багато часу	Високий
Матеріальне стимулювання	Компанія має всі ресурси	Вимагає великих фінансових витрат	Швидко реалізується	Високий
Управління кар'єрою персоналу	Компанія має фінансові ресурси	Витрати незначні	Займає багато часу	Середній

Джерело: розроблено автором

Отже, з таблиці видно, що найбільш доцільним варіантом є впровадження матеріального стимулювання. Хоча цей захід потребує фінансових вкладень, вони є виправданими завдяки очікуваному збільшенню прибутків після реалізації. Крім того, захід легко впроваджується, не потребує спеціальної підготовки і може бути швидко виконаний.

Створимо матрицю розподілу відповідальності (RAM), щоб визначити задачі та відповідальність за їх виконання серед працівників. Ролі в проекті тісно

пов'язані з визначеними цілями. Кожна роль має визначені права і відповідальність в табл.3.7.

Таблиця 3.7

Матриця розподілу відповідальності (RAM)

Завдання	Головний бухгалтер		Директор відділу кадрів	Директор з економіки та фінансів	
	Заступник головного бухгалтера	Група розрахунків із працівниками	Відділ кадрів	Відділ фінансового аналізу та бюджетного планування	Відділ наукової організації праці та заробітної плати
Розробка проекту				X	
Розробка плану				X	
Призначення відповідальних осіб					X
Фінансування проекту	X				
Виділення фінансових коштів на матеріальне заохочення	X				
Організація матеріального стимулювання					X
Інформування співробітників			X		
Призначення винагород		X			

Призначення матеріального заохочення		X			
Запровадження системи штрафів		X			
Аналіз ефективності рішення				X	
Оцінка результатів				X	

Джерело: розроблено автором

Отже, з таблиці видно, що за розробку, планування та оцінку результатів відповідають відділ фінансового аналізу та бюджетного планування разом із відділом наукової організації праці та заробітної плати. Фінансування проєкту здійснюється головним бухгалтером, під керівництвом якого працюють заступник бухгалтера та група, що займається розрахунками з працівниками. Інформування працівників здійснюється відділом кадрів.

Висновки до розділу 3

Було розглянуто інноваційну стратегію компанії, що надало інформацію про її загальну структуру та проблематику. Головний чинник, що перешкоджає активному розвитку виробництва – низька обізнаність ринку, що формує нерелевантну інформацію. ПрАТ «Оболонь» намагається випускати нову продукцію, видозмінювати стару, проте всі дії є відносно провальними з огляду на очікуваний результат у підвищенні загального попиту на продукції.

Аналіз діяльності ПрАТ «Оболонь» засвідчив активну інвестиційну діяльність компанії та дозволив виділити ключові напрями її розвитку: розширення та модернізація виробничих потужностей, підвищення енергоефективності процесів, зниження споживання ресурсів, вторинна переробка виробничих відходів, впровадження заходів з охорони довкілля, популяризація відповідального споживання пива, реалізація соціальних інвестицій. Успішна реалізація інвестиційних проєктів дозволяє пивоварним заводам підвищувати ефективність їх роботи у довгостроковій перспективі, зміцнювати міжнародну конкурентоспроможність та сприяти розвитку національної економіки.

Інновації в системі управління персоналом повинні бути орієнтовані на оптимізацію процесів управління працівниками та підвищення ефективності їхньої діяльності на підприємстві. Впровадження інноваційних технологій у систему управління персоналом має спиратися на аналіз поточної системи, визначення її сильних і слабких сторін, а також враховувати сучасні тенденції управління персоналом і особливості розвитку підприємства.

РОЗДІЛ 4

ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ У ЗАПРОПОНОВАНИЙ ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЕКТ НА ПІДПРИЄМСТВІ ПрАТ «ОБОЛОНЬ»

4.1. Формування інноваційної діяльності підприємства ПрАТ «Оболонь»

Формування інноваційної діяльності є ключовим аспектом розвитку підприємства, оскільки вона забезпечує створення конкурентних переваг. Хоча ПрАТ «Оболонь» займає провідні позиції серед конкурентів, її поточна діяльність не дозволяє суттєво збільшити прибуток і частку ринку. Для досягнення максимального результату за мінімальних витрат необхідно розробити стратегію, враховуючи вплив факторів внутрішнього і зовнішнього середовища.

Аналіз інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь» виявив як проблемні аспекти, так і можливості для реалізації нової стратегії, яка сприятиме зміцненню конкурентоспроможності. Наприклад, стратегія диференціації, що застосовувалася для продукту «Живчик», дозволила компанії суттєво впливати на ринок і залучати широку аудиторію до того, як популярність продукту знизилася. Відповідно, підприємству слід продовжувати інноваційну діяльність у продуктовому напрямі, адаптуючись до сучасних глобальних тенденцій.

Пиво залишається основним продуктом компанії, але світові тренди вказують на можливе зниження обсягів його реалізації у майбутньому.

У 2023 році набирає обертів виробництво рослинних продуктів. Згідно з даними Good Food Institute, опублікованими у 2022 році, споживання таких продуктів зросло втричі. Люди все більше надають перевагу напоям і продуктам,

збагаченим натуральними компонентами, вітамінами, мікроелементами (магній, цинк, вітаміни групи В) і корисними кислотами, які позитивно впливають не лише на фізичне, а й на психічне здоров'я.

Це створює можливість для ПрАТ «Оболонь» виробляти напої, які позиціонуються як натуральні та корисні. Одним із перспективних інноваційних продуктів може стати газований напій на основі яблучного оцту.

На світовому ринку такий продукт наразі представлений лише одним конкурентом – компанією «Роррі». Ця ніша є привабливою для освоєння, враховуючи зростання попиту на здорові та функціональні напої.

Перш за все, необхідно визначити позицію продукту в конкретній категорії та ринковій ніші. Продукт за своїми характеристиками нагадує звичайні газовані напої, однак його ключова особливість полягає у використанні яблучного оцту як основної сировини. Цей інгредієнт, відомий як гомеопатичний засіб із давніх часів, надає напою унікальні властивості.

Кожна порція такого напою містить близько 15 мл чистого, фільтрованого фруктового оцту. Для пом'якшення його специфічного гіркуватого смаку та аромату додаються натуральні фруктові компоненти, які забезпечують різноманіття смакових варіацій.

Основні корисні властивості яблучного оцту для здоров'я:

- Поліпшення роботи кишківника. Яблучний оцет багатий на пребіотики та пробіотики, які відновлюють бактеріальний баланс і сприяють ефективній роботі шлунково-кишкового тракту.
- Сприяння серцево-судинному здоров'ю. Наукові дослідження підтверджують, що яблучний оцет знижує рівень "поганого" холестерину (ліпопротеїдів низької щільності, ЛПНЩ) та підтримує рівень "хорошого" холестерину (ліпопротеїдів високої щільності, ЛПВЩ). Це зменшує ризик утворення атеросклеротичних бляшок, які можуть призводити до захворювань серцево-судинної системи.

- Підтримка процесу схуднення. Яблучний оцет сприяє зниженню ваги завдяки позитивному впливу на метаболізм. Він стимулює активність залоз, що покращує травлення і допомагає регулювати апетит.
- Стабілізація рівня цукру в крові. Тривале споживання оцту допомагає підтримувати стабільний рівень глюкози, що позитивно позначається на енергії, самопочутті та знижує втому.

Ще однією важливою перевагою продукту є його низька калорійність і зменшений вміст цукру. У процесі виробництва додаються тростинний цукор, стевія та натуральний фруктовий сік, завдяки чому в одній банці міститься лише до 20 калорій і до 5 грамів цукру. При цьому цукор переважно представлений натуральною фруктозою, яка міститься в фруктах, а не штучними підсолоджувачами.

Ця стратегія може стати ефективною при поєднанні з сучасними підходами до реклами. У ПрАТ «Оболонь» спостерігаються певні труднощі в цій сфері, тому необхідно проаналізувати поточні тенденції ринку та розробити нову маркетингову стратегію, зокрема з акцентом на просування у соціальних мережах. Такий підхід має низку переваг:

- Охоплення ширшої цільової аудиторії. Молодь, яка є основним сегментом споживачів, значною мірою взаємодіє з контентом у соціальних мережах, а не через традиційні канали, як-от телебачення. Тому чинні методи реклами виявляються менш ефективними.
- Таргетинг із точним налаштуванням. Сучасні інструменти маркетингу дозволяють точно сегментувати цільову аудиторію за віком, місцем проживання, інтересами, пошуковими запитамі тощо. Це дає змогу ефективніше використовувати ресурси для просування продукції.
- Зворотний зв'язок із клієнтами та збір даних. Соціальні мережі надають можливість активно взаємодіяти зі споживачами, отримуючи цінну

інформацію для подальшого аналізу та вдосконалення продуктів і стратегії.

Що стосується виробничих аспектів, ПрАТ «Оболонь» вже володіє необхідним обладнанням для розливу безалкогольних напоїв, тому проблем із технологічною частиною виготовлення нових продуктів не передбачається.

Ключовим завданням є забезпечення сировини для виробництва. Існує два варіанти: самостійне виготовлення яблучного оцту з яблук або закупівля готової продукції в інших виробників.

Одним із провідних виробників яблучного оцту в Україні є ТОВ «Вінагро Груп». Ця київська компанія випускає продукцію, що відповідає необхідним вимогам. Роздрібна ціна 6%-го оцту становить 60 гривень за літр. Однак при оптових закупівлях і налагодженні партнерських відносин ціна може знизитися до 43 гривень за літр. Така значна різниця зумовлена відсутністю прямих продажів: роздрібна вартість у мережі «Сільпо» включає націнку магазину, витрати на тару для невеликих обсягів і додаткові витрати виробника.

Якщо використовувати 40 мл яблучного оцту на 1 літр газованого напою, собівартість цього інгредієнта в одній одиниці товару становитиме близько 1,5 гривні. Вода та газ для насичення вже доступні на виробництві. Для упаковки використовуються алюмінієві банки об'ємом 0,33 і 0,5 літра, які також застосовуються для інших продуктів компанії.

Крім того, завдяки наявному чистому прибутку компанія може розглянути можливість інвестування у переробне обладнання для самостійного виробництва яблучного оцту. Це дозволить знизити собівартість продукції та підвищити ефективність виробничого процесу.

4.2. Обґрунтування запропонованого інноваційного проекту

У рамках стратегії диференціації компанія пропонує продукт із радикально новими властивостями або створює абсолютно новий ринок. У нашому випадку, газований напій на основі яблучного оцту виступає товаром для ринку безалкогольних напоїв, але його головні переваги — використання природних компонентів, які сприяють оздоровленню, та відсутність цукру. Ці характеристики відповідають запитам сучасної молоді, яка активно підтримує тренд «здорового способу життя». Для успіху важливо налагодити ефективний контакт із цією цільовою аудиторією.

Про просування товару можна вибрати такі платформи, як Тік-Ток, Інстаграм та Фейсбук.

Таблиця 4.1

Аналіз переваг та недоліків різних соціальних мереж для просування товару

	Тік-Ток	Інстаграм	Фейсбук
Переваги	<ul style="list-style-type: none"> -Відсутність бар'єру для входу -Інтернаціональна аудиторія -Легка комунікація -Допомога під час просування 	<ul style="list-style-type: none"> -Наявність форми аккаунту з потрібними інструментами для роботи бізнесу - Відсутність бар'єру входу 	<ul style="list-style-type: none"> -Наявність інструментарію для таргетованої реклами -Відсутність бар'єру входу
Недоліки	<ul style="list-style-type: none"> -Велика конкуренція в боротьбі за перегляди -Залежність від алгоритмів рекомендацій 	<ul style="list-style-type: none"> -Потреба в спеціалістах для ефективного просування 	<ul style="list-style-type: none"> -Потреба в спеціалістах для ефективного просування

Джерело: створено автором

Важливо створити та активно вести сторінки у кожній соціальній мережі, оскільки вікова аудиторія, активність користувачів і формати контенту відрізняються залежно від платформи.

В Instagram основний акцент можна робити на рекламуванні продукту за допомогою статичних зображень товарів та публікації інформаційних постів, які підтримуватимуть інтерес підписників.

Facebook, як більш ділова платформа, пропонує інструменти для точного таргетування реклами за специфічними характеристиками споживачів. Це дозволяє зосередитися на цільовій аудиторії та підвищувати її лояльність. Формати контенту можуть бути схожими до Instagram, з акцентом на інформативність.

TikTok, як розважальна платформа, орієнтується на динамічні відео. Для ефективного використання цієї мережі доцільно створити команду контент-мейкерів, які спеціалізуються на створенні відео, що відповідають актуальним трендам.

Для ефективного просування продукту рекомендується залучити SMM-спеціалістів, які зможуть розробити стратегічний план для кожної платформи, охопити максимальну частину цільової аудиторії та реалізовувати ці стратегії через активну діяльність у соціальних мережах.

Для запровадження нового продукту на ринок слід створити просту і в той же час ефективну організаційну структуру.



Рис. 4.1. Організаційна структура учасників проєкту

Джерело: побудовано автором

На чолі структури проєкту стоїть керівник, який є ключовою управлінською одиницею, відповідальною за всю діяльність проєкту. Ця особа має відповідати сучасним вимогам до менеджера, володіти сильними управлінськими навичками та бути обізнаною у світових трендах. Такий підхід дозволить компанії перейти від консервативних методів просування товарів до інноваційних і результативних стратегій.

У підпорядкуванні керівника працюватимуть три менеджери, які відповідатимуть за різні аспекти виробництва та збуту продукції.

Інженер-технолог у співпраці з менеджером з контролю займатиметься управлінням виробничих потужностей і процесів, забезпечуючи створення продукції відповідно до затверджених прототипів. Працівники виробничого цеху здійснюватимуть виготовлення продукції на обладнанні згідно з вимогами, визначеними керівництвом.

Відповідальність за просування товару покладено на менеджера з маркетингової діяльності. Він визначатиме загальний вектор стратегії просування та контролюватиме роботу підлеглих SMM-спеціалістів. Останні,

своєю чергою, будуть реалізовувати заходи з рекламування продукції у соціальних мережах.

Для оцінки ефективності впроваджених інноваційних рішень на підприємстві першим кроком є аналіз собівартості продукції. Це дозволить отримати чітке розуміння економічної доцільності і результативності обраних заходів.

Таблиця 3.2

Структура витрат на виробництво нового продукту

Найменування статей витрати і елементів ціни	Період (рік, квартал, місяць)	
	Витрати у розрахунку на	
	одиницю прод., грн.	на програму, грн.
1. Матеріальні витрати, всього: у тому числі:	7,05	6 805
1.1. Сировина і основні матеріали	4,7	4 536
1.2. Допоміжні матеріали	-	
1.3. Покупні та комплектуючі вироби	-	
1.4. Паливо для технологічних цілей	-	
1.5. Енергія для технологічних цілей	2	1 930
1.6. Транспортно - заготівельні витрати	0,35	337,75
1.7.Зворотні відходи(віднімаються)	-	
2. Заробітна плата основних виробничих робітників, всього:	2,42	2 335,3
2.1. Основна зарплата основних виробничих робітників	2,2	2 123
2.2.Додаткова зарплата основних виробничих робітників	0,22	212,3
3. Нарахування на зарплату	0,5	482,5

4. Інші змінні витрати	0,5	482,5
5. Разом змінні витрати	10,47	10 103,55
6. Загальновиробничі витрати	0,33	318,45
7. Загальногосподарські витрати	0,33	318,45
8. Інші виробничі витрати	-	-
9. Разом виробнича собівартість	11,13	10 740,45
10. Комерційні витрати	2,26	2 180,9
11. Разом постійні витрати	2,92	2 818
12. Разом повна собівартість	13,4	12 931
13. Прибуток (при плановому рівні накопичення): – для мінімального рівня ціни – 10%	2,4	2 316
– для максимального рівня ціни – 20%	4,4	4 246
14. Оптова ціна:		
– при 50%	20	19 396,5
– при 80%	24,12	23 275,8
15. ПДВ (20%):		
– при 50%	4,02	3 879,3
– при 80%	4,83	4 661
16. Відпускна ціна підприємства:		
– при 50%	24,12	23 275,8
– при 80%	29	27 936,75

Джерело: сформовано автором

Отже, при реалізації товару з урахування максимального рівня цін оптова ціна становить 20 грн за одиницю товару, відпускна – 29 грн. Частка розподілу фінансів із загального фонду праці на кожного робітника проєкту представлена в таблиці 3.3.

Розрахунок витрат по оплаті роботи учасників проекту

Посада	Ставка, грн/год	Кількість осіб	Тривалість участі, год	Оплата всього, грн
Керівник проекту	270	1	176	47 520
Інженер- технолог	180	1	132	23 760
Працівники виробничого відділу	100	5	176	88 000
Менеджер з контролю якості	125	1	88	11 000
Менеджер з маркетингової діяльності	150	1	132	19 800
SMM- спеціаліст	130	4	176	91 520

Джерело: сформовано автором

Основну частину витрат складає оплата праці працівників виробничого відділу та SMM-спеціалістів. Це зумовлено масштабами виробництва, яке, попри високий рівень автоматизації, все ще потребує значної кількості людських ресурсів. Що стосується SMM-спеціалістів, вони відповідають за просування товару та бренду в кожній соціальній мережі, що вимагає одночасного управління кількома платформами.

Важливим аспектом оцінки ефективності проекту є прогнозування обсягів продажів та отриманої виручки. Дані щодо планових показників у вартісному та натуральному вираженні наведені в таблиці.

План продажів

Назва продукції	1 рік												2025 рік	2026 рік
	Очікуваний обсяг продажів, тис.шт	48	46	53	62	69	73	95	112	109	104	96	98	1 570
Ціна продажів, грн	29													
Виручка від продажів, тис. грн.	3 103	3 190	3 364	3 944	4 785	5 655	6 496	7 018	6 902	6 148	5 336	4 495	89 900	93 960

Джерело: сформовано автором

Аналіз планових показників демонструє очікуване зростання обсягів реалізації продукції. Максимальний рівень продажів прогнозується на серпень (8-й місяць), що пов'язано зі збільшенням попиту на напої в літній період. Крім того, популярність напою зростає завдяки активному просуванню у соціальних мережах, що сприяє розширенню цільової аудиторії.

Водночас попит на газовані напої має сезонний характер. У осінньо-зимовий період можливе часткове зниження продажів, але середній рівень реалізації залишатиметься високим.

Наступним кроком є проведення аналізу беззбитковості проекту, який включає визначення точки беззбитковості, критичного обсягу виробництва, побудову графіка беззбитковості та оцінку фінансового запасу міцності.

Для цього необхідно виконати такі дії:

- Визначити точку беззбитковості у виробництві та критичний обсяг, що вказує на поріг рентабельності.
- Побудувати графік беззбитковості.

- Розрахувати показник запасу фінансової міцності.

Рівень беззбитковості визначає обсяг реалізованої продукції (у натуральному вираженні) або виручки (у вартісному вираженні), при якому доходи дорівнюють витратам.

Розрахунки здійснюються за відповідними формулами, зокрема для визначення критичного обсягу ($Q_{кр}$) у натуральному вираженні.

$$Q_{кр} = \frac{FC}{P - AVC},$$

де FC – постійні витрати на виробництво продукції, тис. грн.;

P – ціна одиниці продукції, тис. грн.;

AVC – змінні витрати на виробництво одиниці продукції, тис. грн. [31];

- рівень беззбитковості у вартісному вираженні ($Q'_{кр}$) [31]:

$$Q'_{кр} = \frac{FC}{1 - a},$$

де a – частка змінних витрат у ціні продукції.

$$a = \frac{AVC}{P}$$

$$Q_{кр} = \frac{549\,815}{13,4 - 10,47} = 187\,650 \text{ шт.}$$

$$Q' = \frac{549\,815}{1 - 0,76} = 2\,290\,895 \text{ грн.}$$

На основі проведених розрахунків встановлено, що для покриття витрат необхідно реалізувати 187 650 одиниць продукції, що еквівалентно 2 290 895 грн у вартісному вираженні.

Наступним важливим показником є запас фінансової міцності. Він виражає відсоткове відношення між запланованим та беззбитковим обсягом виробництва. Розраховується за формулою:

$$St = \frac{TR - TR'}{TR} * 100,$$

де St – запас фінансової міцності, %;

TR – фактична виручка, тис.грн.;

TR' – порогова виручка, тис грн.;

$$TR' = \frac{FC}{K},$$

де K – коефіцієнт покриття;

$$K = \frac{TR - VC}{TR},$$

VC – змінні витрати на виробництво продукції, грн.

$$K = \frac{16\,344,5 - 10\,103,55}{16\,344,5} = 0,38$$

$$TR' = \frac{2\,005\,685}{0,38} = 5\,278\,114 \text{ грн.}$$

$$St = \frac{2\,818\,000 - 5\,278\,114}{2\,818\,000} * 100 = 87,3\%$$

Згідно з отриманими розрахунками, запас фінансової міцності запланованого проєкту становить 87,3%.

Рентабельність продажів демонструє співвідношення витрат до отриманого прибутку, що дозволяє оцінити ефективність інвестицій. Вона обчислюється за такою формулою:

$$Rs = \frac{\Pi}{B} 100\%,$$

де Π – прибуток;

V – виручка від реалізації продукції [31].

$$R_s = \frac{12\,344\,000}{27\,985\,000} * 100\% = 44,1\%$$

Період окупності проекту визначає тривалість часу, необхідного для повного відшкодування витрат на його реалізацію за рахунок доходів від впровадження. Цей показник зазвичай вимірюється у роках або місяцях і може бути розрахований.

$$PBP = \frac{\Pi}{ACI}$$

де PBP – період окупності інвестицій, роки;

Π – сума інвестиційних витрат, тис. грн.;

ACI – щорічні надходження (річний чистий прибуток), тис. грн. [31].

$$PBP = \frac{10\,650}{12\,350} = 0,9 \text{ роки (11 місяців)}$$

Отже, за проведеними розрахунками можна зробити висновок, що для відшкодування сума інвестицій в проект, потрібно 11 місяців.

Таблиця 4.6

Розрахунок беззбитковості і запасу фінансової міцності

Назва показника	Одиниця виміру	Значення
Рівень беззбитковості	грн	2 290 895
Запас фінансової міцності	%	87,3
Рентабельність продажів	%	44,1
Період окупності проекту	місяці	11

Джерело: сформовано автором

Попри наявні виклики та вплив зовнішніх факторів, внутрішнє фінансування проєкту видається найбільш доцільним варіантом. У 2023 році ПрАТ «Оболонь» отримала значний чистий прибуток, частину якого можна спрямувати на інвестиції. Крім того, короткий термін окупності забезпечить швидке повернення вкладених коштів і можливість отримувати додатковий дохід від реалізації нової продукції.

4.3. Економічна ефективність інвестицій у запропонований інноваційний проєкт

Критерій ефективності відображає оптимальне співвідношення між очікуваним прибутком і рівнем ризиків, пов'язаних із реалізацією плану. У цьому випадку дохід враховує не лише зростання капіталу, але й темпи його приросту з урахуванням інфляції та змін купівельної спроможності.

Основні показники ефективності бізнес-плану включають:

- Чисту теперішню вартість проєкту (Net Present Value, NPV) — різницю між дисконтованими грошовими потоками протягом усього життєвого циклу проєкту та інвестиціями в нього.
- Внутрішню норму дохідності (Internal Rate of Return, IRR) — показник, що відображає рентабельність інвестицій.
- Дисконтований термін окупності (Discounted Payback Period, DBP) — час, необхідний для повернення інвестованих коштів з урахуванням дисконтування.

Чиста теперішня вартість (NPV) розраховується як різниця між сукупними дисконтованими грошовими потоками проєкту та сумою вкладених інвестицій протягом його життєвого циклу.

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t} - I_0,$$

де NPV - чистий теперішній дохід;

I_0 - одноразова інвестиція в інноваційний проект;

CF_t - чистий грошовий потік періоду t ;

r - ставка дисконтування. Критеріями оцінювання проекту є: $NPV > 0$ - інноваційний проект доцільно прийняти; $NPV < 0$ - інноваційний проект є збитковим, приймати його недоцільно; $NPV = 0$ - проект ані збитковий, ані прибутковий [31].

Розрахунки NPV і PI наведені в таблиці 4.8

Таблиця 4.8

Розрахунок показників NPV і PI

Період часу	Інвестиції	Доходи	Видатки	Вт-Ст	Кдиск ($1/(1+i)^t$)	Чисті дисконтовані надходження	NPV	PI
0	6 325 000					-6 325 000	8 968 450	1,24
1	4 325 000	2 785 000	15 640 000	12 344 000	0,66	3 651 600		
2		45 530 000	25 446 000	20 083 000	0,423	8 495 109		
3		61 596 000	34 425 000	27 170 000	0,275	7 471 750		
Всього						13 239 859		

Джерело: сформовано автором

Оскільки $NPV > 0$, можна зробити висновок, що проект приймається. Значення індексу прибутковості становить – 1,24, що є більшим 1, проект можна приймати, він прибутковий. Наступним необхідно розрахувати показник

ефективності проєктів– дисконтований коефіцієнт рентабельності інвестицій і знаходиться за формулою:

$$DROI = PI - 1$$

$$DROI = 1,24 - 1 = 0,24$$

Розраховане значення індексу DROI більше нуля, це свідчить про те, що проєкт можна приймати. Розрахунок внутрішньої норми доходності (IRR):

$$IRR = A + \frac{a * (B - A)}{(a - b)},$$

де А – величина ставки дисконту, при якій NPV позитивна;

В – величина ставки дисконту, при якій NPV негативна;

а – величина позитивної NPV, при величині ставки дисконту А;

б – величина негативної NPV, при величині ставки дисконту В.

Таблиця 4.9

Розрахунок внутрішньої норми доходності

Період часу (t), рік	Чисті дисконтовані надходження	NPV
0	-6 325 000	-6 325 000
1	3 651 600	2 673 400
2	8 495 109	11 168 509
2	7 471 750	18 640 259
IRR	56%	

Джерело: сформовано автором

Показник більше ніж показник ціни капіталу, отже проєкт приймається. Показник дисконтованого терміну окупності інвестицій можна розрахувати за наступною формулою: $DPP = \min n$, при якому

де t – рік останнього від’ємного значення кумулятивної вартості;

KVP_t – кумулятивна вартість t року (останнє від’ємне значення), грн.;

PV_{t+1} – дисконтована вартість грошового потоку у $t+1$ році, грн. [31].

$$DPP = t + \frac{KVP_t}{PV_{t+1}}$$

$$DPP = \frac{|-6\,325\,000|}{3\,651\,600} = 1,74 \text{ роки}$$

Термін окупності проєкту становить 1,74 роки, що свідчить про його прийнятність.

На основі проведених розрахунків можна зробити висновок про доцільність реалізації проєкту та його інвестиційну привабливість.

Крім того, варто підкреслити очікувану ефективність у зміцненні конкурентних переваг ПрАТ «Оболонь».

Формування нового тренду на ринку.

Ринок безалкогольних напоїв наразі насичений великою кількістю виробників, більшість із яких зосереджені на продукції, відомій споживачам вже давно. Попри появу новинок, такі напої залишаються «базовими» у сприйнятті споживачів. Для ефективної конкуренції необхідно відповідати на глобальні довгострокові тренди.

Виробництво газованого напою на основі оцту зможе змінити уявлення споживачів, повернувши увагу як своєю інноваційністю, так і оздоровчим ефектом. Це дозволить створити нову нішу, де ПрАТ «Оболонь» стане першопрохідцем і забезпечить собі лідерські позиції, випереджаючи конкурентів, які лише реагуватимуть на цей продукт.

Зміцнення бренду.

Компанія вже має репутацію високотехнологічного виробника пива. Реалізація

інноваційного проєкту допоможе створити новий досвід для споживачів і змінити уявлення про діяльність компанії. Акцент на інноваціях, вдосконаленні та освоєнні нових ніш зміцнить позицію ПрАТ «Оболонь» як лідера, викликаючи довіру у цільовій аудиторії. Це сприятиме підвищенню конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості.

Важливу роль у цьому відіграє нова маркетингова система, яка завдяки діджиталізації рекламних кампаній підвищить довіру споживачів. Активне інформування про продукт сприятиме зростанню обсягів продажів.

Розширення охоплення цільової аудиторії.

Інноваційний продукт у поєднанні з сучасною маркетинговою стратегією дозволить ПрАТ «Оболонь» залучити більше потенційних клієнтів. Використання таргетованої реклами, співпраця з блогерами та створення унікального стилю для сторінок у соціальних мережах позитивно впливатимуть на ставлення споживачів до бренду, забезпечуючи довгострокове зростання.

Аналіз доступних джерел фінансування демонструє, що ПрАТ «Оболонь» має можливість використовувати різні варіанти фінансування інноваційної діяльності. Найкращим рішенням є поєднання власних коштів із залученням позикових ресурсів і міжнародних інвестицій. Такий підхід дозволить зберегти фінансову стабільність підприємства та забезпечити його розвиток навіть в умовах нестабільного ринкового середовища. Для більш детального аналізу необхідно враховувати динаміку прибутку, ринкову вартість акцій компанії та умови кредитування на українському фінансовому ринку.

Основним джерелом фінансування активів компанії наразі є власні кошти – власний капітал ПрАТ Оболонь на 31 грудня 2023 року.

Таким чином, якщо ще на кінець 2021 року фінансовий стан компанії виглядав як дуже посередній, наразі ситуація змінилась докорінно.

Висновки до розділ 4

У цьому розділі розроблено інноваційну стратегію для створення конкурентних переваг підприємства. Основна концепція полягає у виробництві газованих напоїв на основі яблучного оцту та їх просуванні через соціальні мережі. Продукт є новинкою на національному ринку безалкогольних напоїв. Найближчим конкурентом виступає компанія «Роррі». Напій виготовляється з газованої води, яблучного оцту, натуральних компонентів та підсолоджувачів для покращення смаку. Продукт позиціонується як гомеопатичний засіб, вплив якого на організм підтверджується науковими дослідженнями.

Щодо рекламної стратегії, запропоновано використовувати соціальні мережі, такі як TikTok, Instagram і Facebook. Ці платформи дозволяють запускати таргетовану рекламу з мінімальними витратами на створення контенту. Такий підхід не лише зменшить витрати на просування порівняно з традиційним телебаченням, яке потребує значних фінансових вкладень і стикається з бюрократичними обмеженнями, але й дозволить охопити ширшу аудиторію. Світові тенденції показують зростання активності в Інтернеті, тоді як інтерес до телебачення поступово знижується.

Наступним етапом стало розроблення плану впровадження обраної стратегії. Було створено організаційну структуру для реалізації проекту та визначено структуру витрат на оплату праці для кожного працівника.

Проект створює конкурентні переваги, відкриваючи нову нішу на ринку, де компанія може стати лідером і отримати найбільшу частку. Це сприятиме зміцненню бренду, підвищенню лояльності споживачів до продукції ПрАТ "Оболонь", залученню ширшої цільової аудиторії завдяки інноваційному оздоровчому продукту, що відповідає світовим трендам, а також впровадженню діджиталізованих методів просування.

ВИСНОВКИ

Інвестиційна діяльність підприємства є ключовим елементом його розвитку, забезпечуючи прибутковість, досягнення соціально-економічних результатів і створення основи для інновацій. Вона охоплює внутрішні та зовнішні джерела фінансування, зокрема державні, приватні та іноземні інвестиції. Основною метою інвестиційної діяльності є вдосконалення операційних процесів і підвищення ефективності підприємства.

Інноваційна діяльність спрямована на впровадження нововведень, що підвищують конкурентоспроможність, оптимізують виробничі процеси та задовольняють споживчі потреби. Вона охоплює технічні, економічні, організаційні та соціальні зміни. Однак підприємства часто стикаються з такими викликами, як недостатність фінансування, слабка законодавча підтримка та високий рівень невизначеності.

Державна підтримка й регулювання інвестиційної діяльності спрямовані на стимулювання модернізації виробництва, залучення іноземного капіталу та розвиток інновацій. Для підвищення інвестиційної та інноваційної активності необхідно вдосконалювати управління ризиками, створювати сприятливі умови для реалізації проектів і забезпечувати стабільність економічного середовища.

Аналіз підтвердив, що «Оболонь» є підприємством повного циклу, яке не лише виробляє напої, але й займається сільськогосподарською діяльністю, вирощуючи хміль та ячмінь, а також виробляє й переробляє тару для своєї продукції. До складу корпорації «Оболонь» входять 10 підприємств.

У ході дослідження було вивчено тенденції розвитку пивоварної галузі України, діяльність ПрАТ «Оболонь», визначено основних конкурентів, проаналізовано динаміку ключових економічних і фінансових показників, баланс підприємства, рентабельність та фінансові коефіцієнти, які характеризують ефективність його діяльності. Зміни у фінансовій діяльності свідчать про прискорення погашення заборгованості ПрАТ «Оболонь».

Аналіз управління персоналом на підприємстві продемонстрував, що процес підбору кадрів здійснюється відповідно до встановлених процедур і з урахуванням вимог до кандидатів. Виявлено наявність програми розвитку персоналу, яка передбачає організацію навчань і тренінгів для підвищення кваліфікації працівників та забезпечення їх професійної компетентності у виконанні посадових обов'язків.

ПрАТ «Оболонь» демонструє значний потенціал в інноваційній діяльності, використовуючи сучасні технології, впроваджуючи нові продукти та адаптуючи виробничі процеси для підвищення конкурентоспроможності. Основні досягнення компанії включають: технологічні інновації, успішні продукти, ресурсна автономність. Водночас компанія стикається з рядом викликів: недостатня адаптація до ринкових тенденцій, обмежені маркетингові зусилля, втрата унікальності продуктів. Щоб зміцнити позиції на ринку, ПрАТ «Оболонь» необхідно більш глибоко аналізувати тенденції споживчого попиту, зосередитися на діджитал-стратегіях просування продукції та продовжувати інвестувати в технології та маркетингові дослідження. Інноваційний підхід до створення нових продуктів та адаптація до сучасних вимог споживачів можуть стати ключовими факторами довгострокового успіху компанії.

Інвестиційна діяльність ПрАТ «Оболонь» демонструє збалансований підхід до розвитку виробничих потужностей, впровадження нових технологій та соціальних ініціатив. Основні аспекти аналізу: модернізація та енергоефективність, екологічна відповідальність, розвиток соціальної сфери, експортна експансія, зміни у фінансових показниках, виклики у фінансовій структурі. Загалом, ПрАТ «Оболонь» демонструє ефективну інвестиційну стратегію, що дозволяє компанії зберігати лідерські позиції на ринку та сприяти сталому розвитку.

Для підвищення ефективності інвестиційно-інноваційної діяльності ПрАТ «Оболонь» варто зосередитися на вдосконаленні управління персоналом, інтеграції інноваційних технологій у внутрішні процеси та адаптації до сучасних вимог ринку. Основні напрями покращення включають: розвиток управління персоналом, інвестиції у нові технології, підвищення якості управління інноваціями, цифрова трансформація. Ці напрями дозволять ПрАТ «Оболонь» зміцнити позиції на ринку, адаптуватися до змінних умов бізнес-середовища та забезпечити довгостроковий розвиток.

Розроблено інноваційну стратегію, спрямовану на формування конкурентних переваг підприємства. Основна ідея полягає у виробництві газованих напоїв на основі яблучного оцту та їх просуванні через соціальні мережі. Цей продукт є унікальним для національного ринку безалкогольних напоїв. Найближчим конкурентом виступає компанія «Роррі». Напій виготовляється із газованої води, яблучного оцту, натуральних компонентів та підсолоджувачів, які покращують його смакові властивості.

У запропонованій рекламній стратегії передбачено активне використання соціальних мереж, таких як TikTok, Instagram і Facebook. Ці платформи надають можливість запускати таргетовану рекламу з мінімальними витратами на створення контенту. Такий підхід не тільки знижує витрати на просування порівняно з традиційною телевізійною рекламою, яка потребує значних фінансових ресурсів і стикається з бюрократичними бар'єрами, але й забезпечує охоплення більш широкої аудиторії.

Проект формує конкурентні переваги, відкриваючи нову нішу на ринку, де компанія має можливість стати лідером і зайняти значну частку. Це сприятиме зміцненню бренду, підвищенню довіри та лояльності споживачів до продукції ПрАТ "Оболонь", розширенню цільової аудиторії завдяки інноваційному оздоровчому продукту, який відповідає сучасним світовим трендам, а також впровадженню цифрових методів просування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Підвищення ефективності діяльності підприємств харчової та переробної галузей АПК: Матеріали XIII Всеукраїнської науково-практичної конференції, 21-22 листопада 2024 р. Київ : НУХТ, 2024. 226 с.
2. Інвестиції: підручник, С.О. Гуткевич, А.П. Гайдуцький, с. 9. ДКС Центр, 2022. 320 с.
3. Внутрішній економічний механізм підприємства: навч. посіб, 2-е видання, перероблене. / С. О. Гуткевич, М. Д. Корінькота інші; за заг. ред. С. О. Гуткевич., 2015. - Харків «Діса-плюс» - 736 с .
4. Гуткевич С. О. Інвестування: теорія і практика: навч. посіб. / С. О. Гуткевич. – К. : Вид. 2-ге, доп. – Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011. – 245 с.
5. Гуткевич С. О. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підруч. / за ред. проф. С. О. Гуткевич. – 2-ге вид., перероблене. - Донецьк: ТОВ «Світ книги», 2013. – 726 с.
6. Міжнародний менеджмент. Підручник / С.О.Гуткевич, Д.Г. Дмитренко, І.Г. Оніщенко, Ю.М. Сафонов / за ред. проф.Гуткевич С.О. – К. «Кафедра», 2015. – 526 с.
7. Закон України "Про інвестиційну діяльність": ВР N 1561-ХІІ (1561-12) від 18.09.91, ВВР, 1991, N 47, 647с.
8. Інвестиції: підручник, С.О. Гуткевич, А.П. Гайдуцький, с. 9. ДКС Центр, 2022. 320 с.
9. Закон України “Про зовнішньоекономічну діяльність” від 16.04.1991. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
10. Закон України "Про інноваційну діяльність": 4.07.2002 року N 40-IV (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, N 36, 266с.).
11. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.1991. Розділ І. Загальні положення, стаття 1. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12/ed19910918#Text>
12. Класифікація інвестиційної діяльності підприємства https://osvita.ua/vnz/reports/gov_reg/18564/

13. Структура. Оболонь. URL: <https://obolon.ua/ua/about/structure> (дата звернення: 02.10.2024).
14. Управління. Оболонь. URL: <https://obolon.ua/ua/about/management> (дата звернення: 02.10.2024).
15. Історія. Оболонь. URL: <https://obolon.ua/ua/about/history> (дата звернення: 01.10.2024).
16. Звіт про управління За результатами 2024 року. Оболонь. URL: <https://obolon.ua/files/shareholders/b7ea9b5b02daebad57213c08134a9173.pdf> (дата звернення: 16.10.2024).
17. Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні: Закон України від 27 березня 2014 року. Відомості Верховної Ради. 2014. № 20-21. С. 745.
18. Данілов О.Д., Івашина Г.М., Чумаченко О.Г. Інвестування: Навч. посібник. – К.: "Видавничий дім" "Комп'ютерпрес", 2001. – 364 с.
19. Збуржинська М. Інноваційний розвиток підприємств пивоварної промисловості України // Економіка України. – 2002. - № 4. – С. 41-43.
20. Крисанов Д.Ф. Проблеми оновлення та ефективного використання основного капіталу переробної сфери АПК // Відтворення та ефективне використання ресурсного потенціалу АПК (теоретичні і практичні аспекти) / Відп. редактор акад. УААН В.М. Трегобчук. – К.: Ін-т економіки НАН Укра-їни, 2003. – С. 153-173.
21. Пуліна Т.В. Визначення передумов розвитку підприємства харчової промисловості запорізького регіону на основі кластерного підходу/ Т.В. Пуліна// Держава та регіони. Серія: економіка та підприємства. – 2018.№1. - С.129-135.
22. Стадник В.В. Теоретико-методологічні основи інвестування розвитку підприємства/ В.В. Стадник// Актуальні проблеми економіки. – 2015. - №1 (79). - С.60-69.

23. Дегтярьова Ю.В. Роль інвестицій у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства/ Ю.В. Дегтярьова// Формування ринкових відносин в Україні. – 2015. - №12 (91). - С.61-64.
24. Крив`язюк І.В. Антикризове управління підприємством: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів/ І.В.Крив`язюк - К.: Кондор, 2015. – 366с.
25. Іващенко О.В. Економіка міжнародної інвестиційної діяльності: навчально-методичний посібник для студентів ЗДІА спеціальності 8.050107 "Економіка підприємства" денної та заочної форми навчання/ О.В. Іващенко – Запоріжжя, 2017. - 112с.
26. Методичні вказівки до виконання магістерської кваліфікаційної роботи студентами спеціальності «Менеджмент організацій і адміністрування» спеціалізацій «Підприємництво» і «Виробнича діяльність» / Уклад. В. О. Козловський, О. Й. Лесько. 2-е видання, переробл. і доповнене – Вінниця : ВНТУ, 2016. – 75 с.
27. Офіційний сайт компанії Оболонь [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://obolon.ua/ua>
28. Господарський кодекс України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/436-15>
29. ДК 009:2010. Національний класифікатор України. Класифікація видів економічної діяльності. Наказ Держспоживстандарту України 11.10.2010 № 457. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://minfin.com.ua/taxes/-/normdoc/kved2010.html>
30. ДСТУ 3008:2015. Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання. К.: ДП «УкрНДНЦ», 2016.
31. ДСТУ 8302:2015. Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016.

32. ДСТУ ISO 9000–2001. Системи управління якістю. Основні положення та словник. К.: Держстандарт України, 2001. – К.: Держстандарт України, 2001.
33. ДСТУ ГОСТ 7.1:2006. Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Чинний від 2007-07-01]. – Київ : Держспоживстандарт України, 2007. 47 с.
34. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у редакції від 16.07.1999 № 996-XIV.
35. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: затв. наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://search.ligazakon.ua>.
36. П(с)БО 10 „Дебіторська заборгованість”, затверджений наказом МФ України від 8 жовтня 1999 р. № 237.
37. П(с)БО 12 „Фінансові інвестиції”, затверджений наказом МФ України від 26 квітня 2000 року № 91.
38. П(с)БО 15 „Дохід”, затверджений наказом МФ України від 29 листопада 1999 р. № 290.
39. П(с)БО 16 „Витрати”, затверджений наказом МФ України від 31 грудня 1999 року № 318.
40. П(с)БО 31 „Фінансові витрати”, затверджений наказом МФ України від 28 квітня 2006 року № 415.
41. Про вищу освіту Верховна Рада України; Закон від 01.07.2014 № 1556-VII (Документ 1556-18, чинний, поточна редакція. Прийняття від 01.07.2014) <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
42. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів Закон України від 23 грудня 1997р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-вр>

ДОДАТКИ

Додаток А

**Основні техніко-економічні показники діяльності ПрАТ «Оболонь» за
2021-2023 рр.**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення, +, -		Темп зростання (зниження), %	
	2021	2022	2023	2021- 2022рр	2022- 2023рр	2021- 2022рр	2022- 2023рр
Чистий дохід від реалізації продукції, тис. грн.	3 641 996	3 524 945	4 963 232	-117 051	1 438 287	-3,2	40,8
Продуктивність праці, тис. грн./особу	1 141	1 245	1 907	104,6	661,9	9,2	53,1
Фондовіддача, грн./грн.	2,4	1,2	0,9	0,0	-0,2	0,0	-20,4
Коефіцієнт оборотності оборотних коштів	2,1	1,1	1,0	-1,0	-0,2	-46,7	-15,3
Власний капітал, тис. грн.	33 330	1 340 480	2 495 482	1 307 150	1 155 002	3921,8	86,2
Собівартість реалізованої продукції, тис. грн.	2 388 394	2 378 936	3 565 168	-9 458	1 186 232	-0,4	49,9
Прибуток від реалізації продукції, тис. грн.	226 356	99 361	9 862	-126 995	-109 223	-56,1	-109,9
Чистий прибуток, тис. грн.	-400 102	-183 625	176 580	216 477	360 205	-54,1	-196,2
Рентабельність діяльності, %	-10,99	-5,21	3,56	5,78	8,77	x	x
Рентабельність власного капіталу, %	-1200,4	-13,7	7,1	1186,7	20,8	x	x
Рентабельність активів, %	-23,2	-5,9	3,4	17,3	9,2	x	x

**Структура та ефективність використання матеріальних ресурсів ПрАТ
«Оболонь» за 2020-2022 рр**

Показник	2021р	2022р	2023р	Відхилення 22/23 рр	
				абс.	відн.
Матеріальні затрати	2 993 302	3 389 517	3 617 382	227 865	6,30
Витрати на оплату праці	705 528	728 365	853 060	124 695	14,62
Відрахування на соціальні заходи	149 141	154 432	182 848	28 416	15,54
Амортизація	399 564	402 242	383 029	-19 213	-5,02
Інші операційні витрати	1 204 645	1 381 481	1 482 506	101 025	6,81
Разом	5 452 180	6 056 037	6 518 826	462 789	7,10